ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5114 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 27/10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՐԱՄԱԶԱՆ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5114

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌ولك ﴾ غزه‌تسی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 ՓԱՐԱ. 20

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 ֆրֆ.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԵՐԱՆՈՒՇԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ

Խապիւղի Գալֆեան որբանոցին Մայր Երանուշի Մայրապետ Յովհաննէսեան կը վախճանի ճիշդ այն պահուն ուր դեռ չէին մարած կիրակի օրուան հանդէսին արձագանգները: Մայրապետը կը մեռնի տակաւին անա՛նկ տարիքի մը մէջ որ չատ չէր կրնար նպաստուիլ իր տուն կազմուածքին համար, բոլորովին անսպասելի եւ յանկարծական կերպով մը, ինչպէս արդէն եղած էր իր հիւանդութիւնը: Վիճակը ծանր է կ'ըսէին, բայց միւս կողմէ ալ ոչ ոք կը տարակուսէր թէ վախճանը կրնայ այս ասպիճան մօտալուտ ըլլալ:

Ո՞վ գիտէ, թերեւս իր կանխուաձառարի անկողնէն, Մայրապետը կիրակի սրտի սեղմում մը զգաց՝ լսելով աղմուկները այն պատկառելի ու մեծվայելուչ հանդէսին՝ որ սարքուած էր որբանոցին հիմնարկութեան 36րդ տարեդարձին առթիւ, եւ որուն Ս. Պատրիարքը կը նախագահէր: Թերեւս այդ աղմուկները իրեն ամէն ատենէ աւելի զգացուցին անտանելիութիւնը այն վիճակին՝ որուն մատնուած էր այսքան ամիսներէ ի վեր: Ո՞վ իրմէ աւելի իրաւունք ունէր այդ հանդէսին մասնակցելու, ո՞վ իրեն չափ իրաւունք ունէր այդ հանդէսով փառաւորուելու: Չէ՞ մի որ Սրբուհի մայրապետի մահուընէն ի վեր ինք հոգին եղած էր այդ հաստատութեան տխուր ապաստան անտէր ու անժառանգ աղջիկներու՝ որոնց՝ կեանքի երջանկութիւններէն ոչ մէկը պիտի ժպտի երբեք: Չէ՞ մի որ այսչափ տարիներէ ի վեր դրեթէ ինք մինակը կը յոգնէր այդ հաստատութեան բարօրութեան համար, վաղելով այսօր հո՛ս, վաղը հո՛ն, պտտելով կանչելով, տեղին համեմատ կռուելով: «Ես ժողովուրդին աչքին երախտաւոր մը եմ, որովհետեւ գործը զոր կ'ընեմ՝ ոչ ոք պիտի ուզէր ընել», կ'ըսէր չատ անգամ: Եւ իրաւունք ալ ունէր:

Զարքաչ ու գերազանցապէս գործունեայ, չատ քիչ տուներ միայն ընկրկած է ո՛ եւ է դժուարութեան մը հանդէպ: Պայքարի կին մըն էր, ջղուտ ու կորովի, ու խօսած պահուն չէր սիրեր բնաւ որ առարկութիւն ընեն իր դէմը: Անկեղծ կամ ոչ, արդարացի կամ անիրաւ, «զաւակներուս համար է» կը պոռար, ոտքը դեստինը զարնելով: Եւ ամէն մարդ կը լռէր, առանց փնտռելու իրաւունքին ո՛ր կողմը ըլլալը, որովհետեւ անոնք՝ զորս Երանուշի մայրապետ «զաւակներու» կը կոչէր, Խապիւղի Գալֆեան որբանոցին անժառանգ պատսպարեալներն էին:

Բաղդին մէկ քմահաճոյքը, սակայն, այնպէս բերաւ որ այդ չարքաչ եւ աշխատութեան ու պայքարի տենդով համակուած կինը՝ իրեն համար ամենէն անտանելի եղող վիճակին, անչարժութեան մատնուի: Իրեն համար՝ ո՛չ մէկ հիւանդութիւն պիտի կրնար աւելի անողոք, աւելի անկարեկիր դառնալ: Իր կեանքը շարժումին մէջն էր, եւ ամենքս ալ զինքը արդէն իսկ մեռած նկատեցինք այն օրը՝ ուր տաժանելի կաթուած մը զինքը անկողնին գամեց անդառնալի կերպով մը:

* * *

Երանուշի մայրապետի գործունէութիւնը թէ՛ գեղեցիկ եւ թէ քնադատելի կողմեր ունէր: Գեղեցիկ էր իր հոգածութիւնը, իր անձնուիրութիւնը, իր աշխատութիւնը, —թէեւ չատ հեղ, միջոցները տարբեր ըլլային:— Չէր գիտեր աշխատութենէ փախչիլ:

Ասպարէզը պատահմամբ, պարագաներու բերմամբ ընդգրկած չէր, այլ, ինչպէս կը հաւատան արժանահաւատ տեղեկութիւններ, պզտիկուց փափաքած էր մայրապետ դառնալ, ու եղած ալ էր, թերեւս առանց գիտնալու թէ օր մը իրեն պիտի վիճակի Սրբուհի մայրապետին պէս անզուգական մօր մը յաջորդութիւնը:

Ընտանեկան հին ուանդութիւններ,— եւ հոս «հին»ը քսանէն քսանըհինգ տարուան համար միայն կը գործածեմ,— կը հաւատան թէ աղքատ կամ բարեկեցիկ ընտանիքներու մեծամասնութեան մէջ, միշտ կը գտնուէր կին մը՝ որ ինքզինքը մշանջենի կուսութեան կը նուիրէր, եւ զոր «մայրապետ» կը կոչէին տունին մարդիկը: Մեր ընտանիքին մէջն ալ կար հատ մը, եւ հին ու դեղնած լուսանկար մը՝ զոր մայրս խնամով կը պահէ մինչեւ այսօր, ցոյց կուտայ թէ տգեղութեան, եւ կամ ընական ո՛ եւ է անժառանգութեան պատճառաւ չէ որ մղուած էր ինքզինքը պատրուակ դարձնելու կուսութեան բաղձինին: Մեծ հայրս ի զուր կը ճգնի զինքը ամուսնացնել: Նուագածու Կայս. պալատան, յետոյ յաջորդաբար Նուագածու Եղիպտոսի Խեդիվին ու Հապէշխանի թագաւորին, չա՛ս գեղեցիկ դիրք մը ու հարստութիւն մը ունենալով՝ ապահովաբար պիտի կրնար ժամանակին ամէնէն փայլուն երիտասարդներէն մէկը ամուսնի ընտրել այդ գեղանի աղջկան՝ զոր ամէնքն ալ կը սիրեն եղեր տանը մէջ: Բայց հակառակ այդ պնդումներուն, մայրապետը միշտ մայրապետ կը մնայ, հաւատարիմ ուխտի մը՝ որուն ոչ ոք հաղորդակից ըրած էր զինքը, որուն գաղափարը ոչ ոք տուած էր իրեն: Եւ այդպէս մայրապետ կը մեռնի, առանց բնաւ տրտնջալու:

Այս կարգի ուանդութեան մը ծնունդը պէտք է ըլլայ նաեւ Քրիստինէ մայրապետ, ինքն ալ հաւատարիմ իր ուխտին՝ զոր տեսակ մը պտիւ նկատեց միշտ իրեն համար, եւ որ իրեն ուրիշ ամէն բանէ աւելի հպարտութիւն կ'առթէր:

Իր գործունէութիւնը սակայն, ինչպէս ըսի արդէն, դժբաղդաբար քննադատելի կողմերէ զուրկ չէր: Կարգ կանոն, պատշաճութիւն իրեն համար բոլորովին անծանօթ բաներ էին: Որչա՛փ իր խօսուածքին, շարժուձեւերուն ու վարմունքին, այնչափ մըն ալ իր աշխատութեան մէջ անկանոնութիւնն էր տիրող տարրը: Անհատական յարաբերութեանց ու գործառնութեանց մէջ, այդ անկանոնութիւններէն իրեն միայն վնաս կու գար: Բայց Գալֆեան հաստատութիւնն ալ չատ վնասեց ուրիշ անկանոնութենէ մը՝ որ կը տիրէր Երանուշի մայրապետի մատակարարութեան եղանակին մէջ: Եւ վնասեց ա՛նչափ որ վերջ ի վերջոյ Պատրիարքարանը ստիպուեցաւ միջամտել եւ յատուկ խնամակալներ կարգել հաստատութեան համար: Այդ անկանոնութեան պատճառաւ էր որ արդէն Երանուշի մայրապետ չէր մտածեր կէս առ կէս գործադրել Սրբուհի մայրապետի կտակը՝ որ Գալֆեան Հաստատութեան կանոնագիրն է նոյն ատեն, եւ որ տակաւին այսօրերս միայն, խնամակալ Թէլեան եւ Խաչատուրեան էֆենտիներու ձեռներէցութեան շնորհիւ սկսաւ գործադրութեան դրուիլ:

* * *

Հակառակ բոլոր այս թերութեանց, որոնցմէ ոմանք չատ ծանր կրնան նկատուիլ, կինը որ մեռաւ այս ասպիճան տաժանելի կերպով մը, աշխատող տարը մըն էր, եւ չատ անհրաժեշտ Գալֆեան որբանոցին համար: Ցաւանք որ Քրիստինէ մայրապետը, — հաւանական յաջորդը Երանուշի մայրապետի, — լեցնէ իր թողած պակասը, բան մը որ կը սպասուի արդէն իրմէ, եւ որուն համար ամէն յատկութիւն չի պակսիր իր քով:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Փոքր համայնքի մը գերեղմանատան դրան վրայ գրուած է հետեւեալը.—

«Թաղապետական Խորհուրդին որոշումով, հոս կը թաղուին միայն այն մեռեալները, որոնք կ'ապրին համայնքին մէջ:»

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (41)

ԲՕԼ ՊՈՒՐԹԻՔ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՈՃԻՐՄԸ

Զ

ԱՄՈՒՍԻՆԸ ԵՒ ՍԻՐԱՀԱՐԸ

Օրեր ու օրեր անցած էին անկէ ի վեր, երբ Շաղէլ չէր եկած Լինքոլն փողոցի բնակարանը: Այն սենեկապանը, որ փութաց դուռը բանալ, Ալիբէյի հնչեցուցած զանգակին ձայնը լսելով, Բէրն ընտանիքին վաղեմի ծառան էր, այն ծառան, որ պատենօք վարժարան կ'երթար արձակուրդի միջոցին, տուն առաջնորդելու համար Արմանը: Այն քանի մը խօսքերը զոր ըրաւ այդ մարդը, երբեւիցէ մտերմութեամբ տեղեկութիւն խնդրելով իր տիրոջ նախկին դասընկերէն, իրապէս քաղցր տպաւորութիւն մը գործեցին Ալիբէյի վրայ: Ցիչատակներու զարթնում մը ունեցաւ, զոր բարեկամական տպաւորութեան հաւատք նկատեց: «Պ. Պառոնը իր լոգարանին մէջ կը գտնուի, բայց եթէ պարոն Ալիբէյ կ'ուզէ սրահ մտնել եւ լրագիր կարդալ,» ըսաւ սենեկապանը, դուռը բանալով փութանակի. լրագիրները պարզեց Ալիբէյի առջեւ ու գետնին վրայ ծնրադրեց, նոր փայտ մը դնելու համար վառարանին մէջ. յետոյ կը հարցնէր. «Պարոն Ալիբէյ թէյը Պառոնի՞ն հետ պիտի խմէ...» Այս անչափ հոգածութիւնները խանդաղատեցուցին Ալիբէյը: Ամոնց մէջ գտաւ շօշափելի դարձած այն մտերմութիւնը՝ որով ապրած էր Արմանի հետ: Սենեակին երեւոյթը աւելցուց այդ առաջին տպաւորութիւնը: Շատ լաւ կը ճանչնար այդ սենեակը. տարուէ տարի տեսած էր անոր յարդարումը եւ կարասիներուն աւելնալը: Ամէն այցելութեան, քանի մը փոքր փոփոխութիւններ կը նշմարէր: «Նո՛ր է ասիկա...» կ'ըսէր իր բարեկամին, որ իրեն կը բացատրէր իր գնած նոր առարկային հետ գործածութիւնը կամ հաղուագիւտ հանդամանքը: Ալիբէյ մոտեցաւ ցած մատենադարանին եւ հոն դանուող քանի մը հատորներու կողքէն հակցաւ թէ դպրոցական մրցանակի գիրքեր էին անոնք: Ամոնցմէ մէկը դուրս քաշեց եւ Վանապտեի վարժարանին յատանիշը տեսաւ անոր վրայ, ոսկեզօծ տպուած կանաչ շալրէն կաշիին վրայ: Հատորը տեղը դրաւ ու վարժարանին բակը վերակենդանացաւ իր մտքին առջեւ: Ի՜նչ հեշտալի ժամեր անցուցած էին այդ նեղ դրօսավայրին մէջ՝ Արմանի հետ, Արման մը, որ հակառակ սահած տարիներուն, այսօրուան Արմանին կը նմանէր. եւ այդ մասին համոզում գոյացնելու համար՝ գնաց դիտել իր բարեկամին մէկ կողմնապատկերը, զոր նկարած էր Պասթիէն-Լըբաժ, իր վարպետի նուրբ եւ ճշդրիտ եղանակով: Ալիբէյ յետոյ դիտեց վառարանին վրայ ցանուցիր դրուած լուսանկարները, որոնք մեռած ու կենդանի ընկերներ կը ներկայացնէին. Ալիբէյ կը ճանչնար դանոնք... Ա՜հ, այդ սենեակին մէջ գտնուած իւրաքանչիւր ամենաչնչին բան առարկայէն ձայն մը դուրս կու գար, իր ու Արման տը Բէրնի բարեկամութեան ի նպաստ խօսելու: Դիշերուան գալարումներէն յետոյ, անկասկած սիրոյ այդ մթնոլորտը աղդուսպէս կ'ազդէր Ալիբէյի սրտին վրայ եւ ձգտում մը առաջ կը բերէր: «Որքա՜ն լաւ բրի հոս գալով,» կ'ըսէր մտովի, թիկնաթոռի մը վրայ նեստելով ինքզինքը եւ կրակին նայելով, որուն կենդանի բոցերը զուարթ փայլ մը կ'առնէին. «Ամէն բան պիտի ըսեմ անոր, չատ պարզօրէն: Ի՜նչ հարկ խորամանկութիւն բանեցնելու: Մեծապէս վստահ եմ թէ ամէն ինչ պիտի լուսաբանուի:»

Իր խորհրդածութեանց այս կէտին վրայ էր, երբ դադաց թէ ձեռք մը կը դրուէր իր ուսին վրայ, այն է Արմանի ձեռքը, որ նոր ներս մտած էր: Բայց Ալիբէյի մտադրութիւնը չատ զօրաւոր ըլլալուն համար, դրան բացուելու աղմուկով չէր խանգարուած: Պառոն տը Բէրն հագած էր առտուան սիրուն թիկնոցակ մը, սեւ մետաքսով կիսանկուած, բաց դոյն տափատ մը, ներկուած փոքր կոշիկներ. իր շուրջը կը ծփար արդուզարդի անուշահոտ ջուրի մը թարմ բոյրը, զոր Շաղէլ ճանչցաւ իսկոյն: Մրեւնոյն անուշահոտութիւնը կը գործածէր նաեւ իր կինը, երբ առտուն անկողնէն ելլելով թուլիկ զգեստներով կը պտտէր, որոնք աւելի աղէկ երեւան կը հանէին իր մարմնին գծերուն դիւրաթեքութիւնը: Էլէնի եւ Արմանի կողմէն միեւնոյն անուշահոտութեան գործածումը բաւ եղած էր որ Ալիբէյի մէջ առաջ եկած մանկական հանդարտ յիշատակները նորէն տեղի տան առջի օրուան եւ գիշերուան անորոշ, տարտամ ու տանջող կասկածին, մանաւանդ իր դանուած հոգեկան վիճակին մէջ: Ալիբէյ նայեցաւ իր բարեկամին, բայց այս վերջինը բոլորովին զբաղած կը թուէր նախաճաշին պատրաստութիւններովը: Սենեկապանը վառարանին քով թաւալեց շարժուն փոքր սեղան մը, կարգի դնելով արծաթէ թէյամանը, գաւաթը, տաքցուած ու վրան կարագ եւ մեղր քսուած հացի կտորները:

—«Ուրիշ գաւաթ մը բեր Պ. Շաղէլի համար,» ըսաւ Արման:

—«Պարոն Ալիբէյս արդէն իսկ մերժեց,» պատասխանեց ծառան:

—«Այն ատեն կը թոյլատրես որ...» յարեց Արման զուարթ չեչտով մը:

Նստաւ ու չատ սեւ թէյը պարպեց գաւաթին մէջ, յետոյ ջուր դրաւ վրան, հաչուելով ջուրին համեմատութիւնը, իբր թէ իր բարեկամը հոն եղած չըլլար: Գաղանիք ունեցող մարդու մը կերպարանքն էր ատիկա միթէ. «Ո՛չ,» կ'ըսէր Ալիբէյ մտովի. «եթէ գաղանիք մը կայ Էլէնի եւ իր միջեւ, իմ այցելութիւնս պիտի վրդովէր դայն, պիտի ուզէր գիտնալ թէ...» Յետոյ բարձրաձայն հարցուց. «Ձե՞ս զարմանար այսքան կանուխ հոս տեսնելով զիս,» չատ բարեացակամ մարդոց յատուկ եղող այն յատկութեամբ, որով չին կրնար կեղծել. այսպէս այդ կարգի մարդիկ իրենց մտերմական խորհրդածութիւնները կ'արտայայտեն խօսքերու մէջ: (Շարունակելի)

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐԸ

Ա՛յն օրէն ի վեր երբ Ս. Պատրիարքը, իր Նշանաւոր Կոնդակով արգիլեց որ պսակները տուներու կամ օթեւաններու (օթէլ) մէջ չկատարուին, այլ՝ կատարուին եկեղեցիի մէջ, Հայ. Եկեղեցիի կանոնին համեմատ, ա՛յն օրէն կարգ մը դիտողներ ու չդիտողներ սկսան ըսել թէ եկեղեցականներ, մանաւանդ կուսակրօն եկեղեցականներ, պէտք չէ՛ որ հարսնիքի վայրերու մէջ երեւին, մասնաւորապէս օթեւաններու մէջ, աւելի ճիշդը՝ Սրբանտիսի մէջ: Եւ որպէս զի այս դիտողութեան կամ գիւտին կարեւորութիւնը չնչտեն եկեղեցական նախանձախնդրութեամբ եւ գայթակղութիւնները զգալի ընեն, կը հնարեն եւ կը յերիւրեն ամէնէն տգեղ պարագաներ եւ ատոնցմով կը դրուագեն խնդիրը: Ի՜նչ ալ ըլլայ այս խնդրին վրայ գրուածներուն ու խօսուածներուն ոգին ու ձեւը, կ'արժէ որ բուն խնդիրը լաւ առաջարկուի. եւ այսպէս լաւ առաջարկուած տեսնենք թերեւս օգտակար ըլլայ հանրութեան համար:

Ուրեմն, եթէ ներելի չէ օթեւաններու մէջ պսակի խորհուրդը կատարել, նոյնպէս ներելի չէ՛ որ եկեղեցականներ օթեւաններու մէջ երեւին հարսնիքի պատճառաւ: Այս խնդիրը առարկութիւն, խօսք չի վերցներ ըստ ինքեան: Բայց բուն խնդիրը միմիայն օթեւաններու մէջ պսակի խորհուրդ կատարելու վրայ չէ՝. խնդիրը տուներու մէջ, այսինքն՝ եկեղեցիէն դուրս ու եւ է տեղ պսակի խորհուրդ չկատարելու վրայ է: Ասկից կը հետեւի որ երբ պսակը եկեղեցիին մէջ կը կատարուի՝ եկեղեցականներ, առանց բացառութեան, կրնան ներկայ գտնուիլ. որովհետեւ այս մասին՝ նոյն իսկ Պոլսոյ մէջ, ո՛րչափ կը յշենք, դիտողութիւն չէ եղած: Եւ ստուգիւ, քանի որ պսակը խորհուրդ մըն է եւ քանի որ խորհուրդը եկեղեցիի մէջ պէտք է կատարուի, խորհուրդի մասակարարողները, այսինքն՝ եկեղեցական դասը, իրաւամբ կրնայ ներկայ գտնուիլ պսակի խորհուրդին: Եւ ներկայ գտնուած են նոյն իսկ կաթողիկոսներ:

Ուրիշ պարագայ մը որ դիտողութենէ վրիպելու չէր, սա է:— Երբ Պոլսեցիք տուներու մէջ կատարել կուտային պսակի խորհուրդը, այն ատեն կը հրաւիրէին ո՛չ միայն քահանաներ, այլ նաեւ վարդապետներ ու եպիսկոպոսներ. եւ ասի երբեք դիտողութեան կամ գայթակղութեան տեղի տուած չէ: Ասկից ալ կը հետեւի որ եկեղեցականներ կրնան եղեր հարսնեաուներու մէջ ներկայ գտնուիլ:

Կը մնայ օթեւաններու եւ մասնաւորապէս Սբլանտիսի խնդիրը:

Սբլանտիսի՝ իբր կալուած Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին, կից է անոր եւ դուռով մը հաղորդակցութեան մէջ կը դրուի ի հարկին: Սբլանտիսի՝ իբր ճաշարան եւ սրճարան՝ պատուաբեր եւ բարձր դասակարգի յարմար տեղ մը նկատուած է բոլոր Պոլսոյ մէջ: Իր բաժանումներն ալ ա՛յնքան յարմար են որ, երբ ուզուի մէկ մասը վարձել որոշեալ ժամանակի մը համար, ամենայն դիւրութեամբ կը դառուի տրամադրելի մասը եւ այսպէս այդ մասը կը դարձի հասարակաց ճաշարան կամ սրճարան ըլլալէ: Եւ անոնք որ չա՛տ դիւրութիւններու համար իրենց հարսանեկան խրախճանքը այդ կերպով դատուած եւ վարձուած տեղ մը կը կատարեն, այդ տեղը որոշեալ ժամանակի մը համար անոնց հարսնեաուն է, ա՛լ Սբլանտիսը չէ՛, հասարակաց վայր չէ՛. հոն հրաւիրեալներ միայն իրաւունք ունին մտնելու: Այս հարսնեաուն է որ կ'երթան հարսնեւորներ, եկեղեցիի մէջ պսակի խորհուրդին աւարտումէն ետքը եւ այդ հարսնեաուն է որ գացած են եկեղեցականներ, ա՛յն ալ իրենց յատկացուած սենեակի մը մէջ պատուասիրուելով:

Եթէ անպարկեշտ տեղ մըն է Սբլանտիսը, ո՛ւր չներուիր կոր եկեղեցականներուն մտնել, նոյն իսկ իբր հարսնեաուն զատուած ու վարձուած ատեն, ըսել է որ նոյն ինքն հարսնիքի տէրերը անպարկեշտ բան մը կ'ընեն եւ միայն աշխարհական հարսնեւորներու ներելի կ'ըլլայ հոն մտնել: Այս հետեւութիւնը չատ բնական չէ՞:

Բայց քանի որ ո՛չ այս եւ ո՛չ այն, այլ լոկ խծբծանք մըն է եղածը, որ առաջ կուգայ տկար մտածողութենէ, խնդիրը ինքնին չա՛տ պարզ է:

Պոլսոյ բարքերը զարմանալի են. բան մը կ'ըսուի, կը գրուի, բայց թէ ի՞նչ նպատակով, ասի չորոշուիր: Բոլոր երեւոյթները հակասութիւններու աղմուկ մըն է, զոր եթէ քրքրես՝ բան չես գտներ մէջը: Կարծես ըսել կ'ուզեն թէ ի՞նչ որ գայթակղական է եկեղեցականի համար եւ անուերելի, մրեւնոյնը գայթակղական չէ՛ աշխարհականի համար եւ ներելի, եւն.: Ստոյգ է որ եկեղեցականի դիրքն ու տեղը միշտ լուրջ է եւ ոգեղ. բայց սա հարսնիքի առթիւ եղած կարգ մը դիտողութիւնները, իբր գայթակղական երեւոյթ մը չատ տարօրինակ է. չտեսի, չհասկցողի խօսքեր են: Այսպիսի տկար յայտնութիւններ կը ցուցնեն թէ հայ եկեղեցականութիւնը ա՛յնքան վտրթարցած, ա՛յնքան ապականած է որ՝ ա՛լ չի կրնար նոյն իսկ հարսնիքի մէջ իր դիրքը պահել: Այսպէ՞ս է:— Կարծենք թէ եկեղեցականութեան ամենէն խիստ հակակիրներն ալ այսպիսի եկրակացութեան մը պիտի չյանդգնին: Հայ. Եկեղեցիին ներկայացուցիչները դիտեն պահել իրենց Եկեղեցիին դիրքն ու պատիւը:

Պոլսոյ մէջ ամէնէն պատուաւոր, ամէնէն բարձր աստիճանի գերդաստաններ հարսնիք կ'ընեն, պատուաւոր օթեւանի մը մէջ յատկապէս տեղեր կը վարձեն եւ հարսնեաուն կը վերածեն ու հոն կը հրաւիրեն իրենց հարսնեւորներն ու բարեկամները, կը հրաւիրեն նաեւ իրենց զաւակներու պսակը օրհնող եկեղեցականները եւ կատարեալ պատկառանքով ու մեծարանքով կը պատուեն զանոնք. այսպիսի բան մը աններելի եւ մանաւանդ գայթակղական կ'երեւի ոմանց աչքերուն, իբրեւ գայթակղական աչքեր:

Այսպիսի տխմար դիտողութիւններով նոյն իսկ հարսնիքը կ'անպատուեն եւ այս բանը չեն զգար:

Գաւառներու մէջ կը խնդան այսպիսի խօսքերու եւ դիտողութիւններու վրայ: Մարդիկ իրենց քահանաներն ալ, Առաջնորդն ալ կը հրաւիրեն հարսնիքի, կը մեծարեն եւ երբեք գայթակղական բան մը չեն դիտեր:

Եւ եկեղեցականները, արդէն երկար չեն դեղերիր ո՛ եւ է հարսնիքի խրախճանքներուն ու խնճոյքներուն մէջ: Իրենց դիրքին եւ պատուին վայելուչ կերպով կը մասնակցին հարսանեկան ուրախութիւններուն, կը մեծարուին եւ կը մեկնին:

Ս. Ներսէս Շնորհալի կ'արտօնէ քահանաները հարսնիք երթալ ու խնճոյքին մասնակցիլ, պայմանաւ որ հո՛ն կենան մինչեւ սեղանին վերջը եւ երեք գաւաթէն աւելի չխմեն: Աւասիկ այդ պատուէրը.

«Եւ որոց ի հարսանիսն երթիցեն քահանայք՝ զայս խրատ պատուիրանի առանդեմք: Մի՛ յապաղել անդր ընդ դիներաբու աշխարհականացն մանկունս, յորում յոլովս մեղանչեն անպատարագաւք՝ որք դեղերինն ի նմա ի տեսանելն, ի լսել եւ խօսել դանուղղայս. այլ յորժամ դրաւ լինիցի կերակրոյն եւ մինչ յերիս միայն արբումն բաժակի՝ յառնել վաղվաղակի ի սեղանոյ անտի, զի մի՛ ընդ դինեմբուն յարբեցութեան ըմբռնեալ՝ այսն լինիցի արտաքնոց տեսողաց, ո՛չ միայն ինքն, այլ եւ ամենայն քահանայք միոնք» (ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ):

Իրաւ որ եկեղեցականները խծբծողներն եւ բամբասողներէն աւելի կենցաղագէտ է Շնորհալին հարսնիքի ըմբռնումին մէջ եւ բացարձակ ողջմտութեամբ կը դիտէ այնարտի բաները: Եւ երբ մէկ կողմէն կը պատուիրէ որ քահանաներ պատշաճ կերպով երթան հարսնեաուն եւ չը խոնարհին զինարբուներու մակարդակին, որպէս զի գայթակղութեան տեղի չարարուի, միւս կողմէ կը հասկցնէ որ այնարհականներ ալ չափաւորութիւնը սիրեն հարսնիքի ուրախութիւններուն եւ վայելքներուն մէջ, գայթակղութեան տեղի չտալու համար:

* * *

Եթէ գայթակղական բան մը կար խօսուած ճոխ հարսնիքներուն մէջ, ո՛չ թէ եկեղեցականներուն յատուկ հրաւէրով ներկայութիւնն էր, այլ՝ ինքնակոչներու եւ ինքնահրաւէրներու փայլուն ներկայութիւնը իրենց ազատ, տձեւ հագուստներով. ասոնք չքաւեղանին գլուխը գամուած՝ իրենց չտեսի չարժուածքով ու կացքով աչքի կը զարնէին տգեղօրէն: Իրենց ձեռքը դանուած մատիտ եւ թղթի կտորներն ալ աչքի կը զարնէին ու կը բացատրէին իրենց ներկայութեան գաղտնիքը:

...

ՎՐԱԳԻՐԸ ԳԱՒԱՌԻՆ ՄԷՋ

(Շար. ե. էկն թիւէն եւ վերջ)

Այս առիթով անուշ վերյիշում մը կ'ունենամ մտաբերելով պատանեկութեանս օրերը, որ դպրոցական կեանքիս օրերն էին մանդամայն: Կը յիշեմ մեր այն ատենուան հայկաբանութեան դասատուն, որ այնքա՛ն հաճելի դասախօսութիւն մը ունէր. որովհետեւ իր դասախօսութիւնները քերականութեան, գրագիտութեան եւ վերլուծումի չոր ու ցամաք կանոններով չէր որ խճղոել կը ջանար, այլ հաճելի եւ դրաւիչ պէսպիսութիւններ կը մտցնէր անոնց մէջ:

—Տղա՛ք, հայերէն լեզուն, որ միանգամայն ձեր մայրենի լեզուն է, պէտք է, կ'ըսէր, միշտ բարձր աչքով նայիք անոր, սիրէք զայն ո՛ եւ է եւրոպական լեզուներէ աւելի. հետաքրքիր ըլլաք մեր գրական հոյակապ դէմքերուն: Ու երբ օր մը կարգը գայ որ դպրոցական կեանքէն գործնականին մէջ մտնէք եւ իւրաքանչիւրդ մէյ մէկ գործի հետեւիք, դարձեալ ընթերցասիրութիւնը պէտք չէ որ ձեռքէ ձգէք: Լրագիր կարդացէք անհրաժեշտ կերպով, որովհետեւ լրագիրը դպրոց մըն է՝ ուրկէ կրնաք շատ բան սորվիլ:

Ու իրօք ճիշդ իր համոզմանը համաձայն ալ կ'աշխատէր. մեղի կը ճանչցնէր օրուան գրական դէմքերը, իրենց երկերէն ընտրողաբար գեղեցիկ հատուածներ կը կարդար, նիւթեր կու տար շարադրելու, լաւագոյնները հրատարակել տալու խոստումով: Եւ այն ատեն վարի կարգերուն Բուրասան Մանկանց, բարձրագոյն կարգի եղողներուն ալ Երկրագուն բերել կուտար: Կը գովէր այն աշակերտները որ մտաքութեամբ կը կարդային այդ թերթերը. հարցնելով իրենց կարծիքը հրատարակուած այն ինչ յօդուածին ոճին, գաղափարներուն նկատմամբ:

Անցողակի վերյիշելով դպրոցական կեանքիս այս պարագան, կ'ուզէի հասկընել մասնաւորաբար թէ ընթերցասիրութեան միջոցաւ հուրը դպրոցին կը սկսի, եւ անհրաժեշտ է աշակերտին մտքին մէջ լաւ կերպով տեղաւորել սա գաղափարը թէ միտքը մտաւոր սնունդի համար դպրոցին դուրս կը կարօտի յարատեւ ընթերցանութեան, ինչ որ չինչի դրքերու եւ լրագրերու միջոցաւ կ'ըլլայ միայն: Շատեր կը ճանչնամ ես որ հրաժեշտ տալէ յետոյ դպրոցական կեանքին, գիրք եւ ընթերցանութիւն մէկ կողմ կը ձգեն ալ եւս, իբրեւ թէ մէյմէկ համայնադէտներ (.՝) եղած ըլլային...:

Ուսուցիչներուն կիսնայ, հայկաբանուրեն եւ բամբասողներէն աւելի կենցաղագէտ է Շնորհալին հարսնիքի ըմբռնումին մէջ եւ բացարձակ ողջմտութեամբ կը դիտէ այնարտի բաները: Եւ երբ մէկ կողմէն կը պատուիրէ որ քահանաներ պատշաճ կերպով երթան հարսնեաուն եւ չը խոնարհին զինարբուներու մակարդակին, որպէս զի գայթակղութեան տեղի չարարուի, միւս կողմէ կը հասկցնէ որ այնարհականներ ալ չափաւորութիւնը սիրեն հարսնիքի ուրախութիւններուն եւ վայելքներուն մէջ, գայթակղութեան տեղի չտալու համար:

* * *

Եթէ գայթակղական բան մը կար խօսուած ճոխ հարսնիքներուն մէջ, ո՛չ թէ եկեղեցականներուն յատուկ հրաւէրով ներկայութիւնն էր, այլ՝ ինքնակոչներու եւ ինքնահրաւէրներու փայլուն ներկայութիւնը իրենց ազատ, տձեւ հագուստներով. ասոնք չքաւեղանին գլուխը գամուած՝ իրենց չտեսի չարժուածքով ու կացքով աչքի կը զարնէին տգեղօրէն: Իրենց ձեռքը դանուած մատիտ եւ թղթի կտորներն ալ աչքի կը զարնէին ու կը բացատրէին իրենց ներկայութեան գաղտնիքը:

...

ԱՐԵՒԵԼՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5114
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 27/10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1902
ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՐԱՄԱԶԱՆ 1320
20 ՓԱՐԱ. 20

պէս, որ մեր գրչի աչխատաւորներուն կ'ինայ աչխատիլ, ճոխացնելու, բարձրացնելու համար զայն, դնելով այնպիսի նախանձելի վիճակի մը մէջ, որ՝ ամէն կերպով պատուաբեր ըլլայ մեզի։

Իրաւամբ, յարելին Տ. Ա. իր «Լրագիրը գաւառին մէջ» խմբագրականովը խիստ չահեկան ու բազմերանգ նիւթ մը նետած է ասպարէզ, որու մասին օրքան գրուի եւ կարծիքներ փոխանակուին կ'արժէ։ Եւ կը յուսանք թէ մեր բոլոր գաւառացի գրողներուն ուշադրութեանը առարկայ պիտի դառնայ այս խնդիրն ալ։

Եւ արդ, փակելէ առաջ ներկայ գրութիւնս, կը մանուռուցնէ խօսքս Սամսոնի մէջ լրագրի հաար եղած ընդունելութեան մասին։ Սամսոն, որ մօտաւորապէս հաղիւ 402 անուոր հայ համայնք մը կը բաղկանայ՝ կը տարբերի այս մասին չատ մը ուրիշ գաւառային քաղաքներէ. որովհետեւ թրքահայ մամուլի արտադրութիւն ըլլալով միայն, օրաթերթերէն մօտաւորապէս 80 օրինակ Արեւելք, Բիւզանդիոն, Մաղիկ, Սուրհանդակ, Մանզումէ եւ Ձեռիսեի Շարգիյէ, իսկ պարբերականներէն ալ 60 օրինակէ աւելի Մասիս, Բիւրակն, Արեւելեան Մամուլ, Աւետաբեր եւ Հանրագիտակ կու գան (*) մինչդեռ չատ մը ներքին գաւառներու մէջ, հաղարաւոր տուներէ բաղկացեալ հայ համայնքներու մէջ, նոյն իսկ հոս եկած թերթերուն մէկ քառորդը հաղիւ կը ստանան։ Այս առթիով սա եւս կ'ուզէի յայտնել թէ ծովեզերեայ քաղաքներ աւելի լրագիր կը ստանան քան թէ ներքին գաւառները։ Եւ ասիկա հաստատուած անժըխտելի իրողութիւն մըն է։

Սամսոն ՊՕՂՈՍ Գ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Ց. Գ.—Ներկայ յօդուածս, գրած միջոցիս չկրցայ ղրկել, վերջին անգամ դէպի Մարզուան եւ Ամասիա կատարած մէկ ուղեւորութեանս պատճառաւ։ Այս առթիւ, կ'աւելցնեմ թէ յիշեալ երկու քաղաքներէն Մարզուան կրթական տեսակէտով եւ ընթերցասիրութեան մասին չատ աւելի բարձր դիրքի մը մէջ կը գտնուի քան թէ Ամասիան։ Մարզուան, կրթական տեսակէտով Ամասիայէն եւ չըշակայ ուրիշ քաղաքներէն աւելի բարձր դիրք մը ունենալը կը պարտի Անթոլիա Դուլէֆին։ Անուրանալի իրողութիւն մըն է ասիկա, քանզի այդ կրթական հաստատութիւնը միչտ խթան եղած է որ նոյն քաղաքին մէջ թէ՛ մեր երկսեռ վարժարանները եւ թէ Ֆռեներու հաստատած դպրոցները աւելի փոյթեռանդն դառնուին, իրարմէ լաւագոյն օգտակար ըլլալու եւ երեւելու համար։ Եւ ստուգիւ այդ նպատակաւ ալ ոգի ի բուին կ'աչխատին։ Դէպի Մարզուան ունեցած այս վերջին ուղեւորութեանս մէջ, տեղւոյն մեր վարժարանները չատ աւելի բարեկարգ եւ բարձր վիճակի մը մէջ գտայ, քան որ եւ է ուրիշ ժամանակ։ Մանչերու վարժարանին այժմու տեսուչն է Զայրմայր Ճերմակեան էֆ. որուն հետ մտերմական չըշանակի մը մէջ ունեցած մեկ տեսութեամբս, զգացի թէ իր կոչումին գիտակից բարեհամբոյր բնութեամբ համակրելի անձ մըն է. նմանապէս Օր. Աղաւնի Դերձակեանի նկատմամբ՝ որ աղջկանց վարժարանին տեսչուհին է։ Հոգաբարձութիւնն ալ կարող, պարտաճանաչ եւ ուսումնասէր անձերէ կը բաղկանայ։ Պ. Դ. Ս.

(*) Օրաթերթերէն՝ Արեւելք, պարբերականներէն՝ Մասիս, աւելի չատ բաժնորդ ունին այստեղ։

Արտաքին Լուրեր

ՌՈՒՍԻԱ

Դարձաւորները.— Պուրիաթները.—Լիվատիայի մէջ.—Զարին բանախօսութիւնը։

Բեդերսպուրգ, 5 դեկտ.— Բեդերսպուրգի ճչարանին մէջ, նոյեմ. 23ին, գործաւորները ռուս կառավարութեան արտօնութեամբ դումարում մը ունեցան եւ խորհրդակցութիւն կատարեցին իրենց կացութիւնը բարելաւելու մասին՝ իրենց արհեստները զարգացնելով եւ փոխադարձ օգնութեան հաստատութիւն մը հիմնելով։ Գործաւորները այդ մասին աղերսագիր մը մատուցին կառավարութեան, որով իրենց դումարումը պաչտօնապէս արտօնուեցաւ եւ նոյեմ. 30ին նորէն հաւաքուեցան։ Գործաւորներուն կողմէ պատուիրակութիւն մը, ներքին գործոց նախարար Պ. Բլէվէի ներկայանալով, շնորհակալութիւն յայտնեց գործաւորներու դումարմանց արտօնութիւն չնորհուած ըլլալուն համար։ Պ. Բլէվէ ըսաւ թէ միչտ պատրաստ է իր աջակցութիւնը նուիրել գործաւորներու այդ կարգի ձեռնարկներուն։

—Պուրիաթներէ կազմուած պատգամաւորութիւն մը, տասը հոգիէ բաղկացած, Լիվատիա գնաց Նիքոլա կայսրը ողջունելու։ Տորչիէվ անուն Պուրիաթ մը որ Թիպէթի մեծ Լամային իբրեւ ներկայացուցիչ արդէն Բեդերսպուրգ դացած է, պատգամաւորութիւնը ներկայացուց Զարին։ Պուրիաթները պուտտայականներ են եւ չատ հաւատարիմ Ռուսիոյ՝ որուն մինչեւ գէնը կը կազմեն Ծայրագոյն Ամբեւելքի հետ։ Առանց ուղեւորութեան նպատակներէն մէկն է՝ ձեռք բերել ջնջումը այն նոր կանոնագիրներուն, որով հաստատուն բնակութիւն ունեցող ժողովուրդի կը վերածեն Պուրիաթները որոնք մինչեւ հիմա վաչկատուն են։ Նիքոլա Բ. կայսրը, անոնց խնդիրքները լսելէ ետքը, սապէս պատասխանեց.

«Շնորհակալ եմ ձեզի, ձեզի որ այն քան հեռուներէն կու գաք, Պուրիաթ ժողովուրդին կողմէ յայտնուած զգացումներուն համար։ Ծանօթ է ինձի այն աւանդական հաւատարմութիւնը՝ զոր Պուրիաթները կը տածեն Ռուսիոյ կայսրերուն նկատմամբ։ Ընէք բոլոր ձերիններուն թէ ուշադրութեամբ մտիկ ըրի ձեր խօսքերուն՝ այն վրդովիչ տպաւորութեան մասին զոր ձեր վրայ գործած են նոր կանոնագիրները՝ ձեր քաղաքական ու ընկերական կազմութեան վրայ։ Այդ նոր կանոնագիրը ձեր վաչկատուն կենցաղը հաստատուն բնակութեան կը փոխէ, վասն զի ձեր վաչկատուն կազմակերպութիւնը անհամապատասխան էր Սիպէրիոյ միւս ժողովուրդներուն տնտեսական չահերուն եւ Ռուսիոյ ամենօրեայ զարգացումին հետ։ Ուրեմն պէտք է գործադրուի։ Պէտք է մտիքդ դնուի այն վայրկենական դառնութիւններէն որ այդ վերակազմութիւնը կրնայ պատճառել Պուրիաթ ցեղերու ներկայացուցիչներուն. յիշեցէք թէ իմ Պուրիաթ հպատակներս բարեկեցութիւնը սիրելի է ինծի համար եւ թէ ինչ խորհ չեմ դներ ժողովուրդին զանազան ճիւղերուն միջեւ։ Բայց ձերիններուն թէ իմ կամքերս կը գործադրեն իմ վստահութիւնս վայելող անձեր եւ թէ անոնց պէտք է դիմեն այդ նոր օրէնքին բացատրութեանը համար։ Երթա՛ք բարով. ձեզ պիտի չմոռնամ։»

ՎԻԼՀԵԼՄ Բ.Ի ՃԱՌԸ

Ընկերակցականները եւ գործաւորները.— Նոր ազդարարութիւններ գործաւորներուն ուղղուած.— Լրագիրներուն կարծիքը։

Պերլին, 5 դեկտ.— Վիլհելմ Բ. կրոսՍթերլիցի մէջ (Սիլէզիա), ընդհատեց որսորդութիւնը, վասն զի ձախ աչքին մէջ բորբոքում մը ունեցած էր ցրտաութեան հետեւանքով։ Կայսրը Բոցատմ վերադարձաւ. ճամբան կէս ժամու չափ կեցաւ Պրէսլաուի մէջ, ուր կայարանին սպասման սրահին մէջ ընդունեց գործաւորներու պատուիրակութիւն մը՝ որ ուղերձ մը մատոյց, յայտարարելով որ իրենք ալ խոնարհաբար համակարծիք եկեայսեր յայտնած զգացումներուն Լիսէի մէջ Բրուի յուզարկաւորութեան առթիւ։ Վիլհելմ Բ. պատասխանելով, յայտարարեց թէ բարեբաղդ էր որ գործաւորներ ուղած են իրեն ներկայանալ, նախ անոր համար թէ Լիսէի մէջ յայտնած յոյսը իրագործուած է եւ երկրորդ թէ այդ կերպով կ'աջակցին անդադար պահելու միչտակը իր հանգուցեալ բարեկամին՝ Պ. Բրուի։ Վիլհելմ Բ. յարեց.

«Ձեր վիճակը միչտ իմ նկատառմանս ու հոգածութեանս առարկան եղաւ, եւ կը բերնամ, օտար երկիրներու վրայ ակնարկ մը նետելով, պարծանքով հաստատել թէ գերման գործաւորը առաջին է եւ իրաւունքով։ Ընկերական օրէնսդրութիւնը յաջողացուցի, որուն ճամբան պատրաստած էր Վիլհելմ Ա., մեծ կայսրը, եւ որ գործաւորին ապահովցուց լաւ կեանք մը՝ գործատէրերու երեսին կարեւոր զոհողութեանց աջակցութեամբ։ Մեր Գերմանիան միակ երկիրն է, ուր այդ օրէնսդրութիւնը զարգացման այսքան բարձր աստիճանի մը հասած ըլլայ՝ գործաւորդասակարգին բարեկեցութեանը համար։ Մեր օրէնքները՝ ձեզի համար ըրած նախատեսութեանցը վրայ հիմնուելով, աղդարարութեան բառ մը պիտի ուղղեմ ձեզի։ Դուք ու ձեր գերման եղբայրները տարիներով սխալ ճամբու մը հետեւեցաք, անսալով ընկերվարականներու՝ որոնք հաւատացուցին ձեզի թէ իրենց կուսակցութեան պատկանելով է միայն որ պիտի կրնաք ձեր վիճակին համար բարւոքում մը ձեռք բերել։ Ատիկա արտառոց սուտ մը է եւ մեծ սխալ մը։ Զանազան թեւադրութիւններ ըրին ձեզի, մինչդեռ ձեզ կը կողոպտէին. իրենց համակարծիք ընելով ձեզ, նպատակ ունէին իրենց զօրութիւնը աւելցնել ո՛չ թէ ձեր օգտին, այլ դանազան դասակարգերու միջեւ տարաձայնութիւն առաջ բերելու համար։ Վատթար զրպարտութիւններ կ'ընեն. անոնց համար նուիրական բան երբեք չկայ։ Կը յարձակին ալարի մէջ մեր ունեցած ամէնէն վեհ բանին՝ մեր պատուոյ վրայ՝ իբրեւ գերման մարդեր։ Դուք որ պատիւը կը սիրէք, պէտք չէ անոնց անսաք։ Ո՛չ։ Մեզի ղրկեցէ՛ք ձեր բարեկամը, միջավայրի ձեր ընկերը, աչխատանոցի պարզ ու ուղղամիտ մարդը, այն որ կը վայելէ ձեր վստահութիւնը, որպէս զի ձեր ներկայացուցիչը ըլլայ Խորհրդարանին մէջ եւ պաշտպանէ ձեր չահերը։ Ուրախութեամբ պիտի ընդունինք այն մարդը, իբրեւ ներկայացուցիչը գործաւոր դասակարգին եւ ոչ թէ ընկերվարականներուն։ Այդ տեսակ ներկայացուցիչներով հաւաքարար պիտի աչխատինք ժողովուրդին ու երկրին բարեկեցութեանը՝ պայմանով որ այդ ներկայացուցիչները միչտ հաւատարիմ ըլլան իրենց վեհապետին եւ յարգեն Պետութեան օրէնքները եւ իրենց համաքաղաքացիները ու եղբայրները»։

Թակեպլաք ուրախութիւն կը յայտնէ թէ կայսրը բարի գալուստ մաղթած է գործաւորներու պատուիրակութեան, հրաւիրելով զանոնք՝ աջակցիլ երկրին ու ժողովուրդին հաւաքական օգտին։ Նոյն թերթը յոյս կը յայտնէ թէ ընկերվարականները եւ Խորհրդարանին անդամները եւ ուրիշներ ալ ունենան այդ բարի կամեցողութիւնը։ Կայսրը այդ ճառը արտասանելէ ետքը Բոցատմ գնաց։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ

Ամերիկեան կառավարութիւնը.— Կաթոլիկ միաբանութիւնները Փիլիպպեանց մէջ.— Վատիկանի հետ բանակցութիւնները։

Թանի թղթակիցը որ Հնդկաչին կ'երթայ, Սինկափուրէն հետեւեալը կը գրէ իր լրագրին.—

«Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը, ինչպէս յայտնի է, մեծապէս կը փափաքէր Վատիկանի հաւանութիւնը ձեռք բերել՝ վանահերու կաթոլիկ չորս Միաբանութեանց— Տոմինիքեան, Ֆրանչիսքեան, Օկիւսթէն եւ սանդալաւոր Օկիւսթէն— նոյն արշիպեղագոսին հինգ թեմերուն մէջ ունեցած խիստ կարեւոր գործերուն։ Առաջին բանակցութիւնները չէին յաջողած։ Կ'երեւայ թէ հիմա աւելի յաջողութեամբ վերսկսած են։ Թնցու չոգենաւին մէջ որ նոյեմ. 11ին Սինկափուրի առջեւ կեցաւ, կը գտնուէր Մոնսէնիոր Կուիսի որ Լեւոն ԺԳ. Պապէն մասնաւոր իշխանութիւն ստացած է այդ կարեւոր խնդիրը կարգադրելու Մ. Նահանգաց կառավարութեան եւ Վատիկանի միջեւ։ համաձայնութեամբ սահմանուած հիմերու վրայ։ Աւասիկ թէ ինչ են այդ հիմերը, ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն.

«Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը 60 միլիոն ֆր.ի պիտի գնէ այդ չորս միաբանութեանց վերաբերեալ այն կալուածները որոնց վրայ չենք կառուցած է։ Այդ հողերը ծրիաբար պիտի տրուին՝ զանոնք մշակող ագարակի վարձակալներուն. իսկ խոպան մասերուն վրայ հետզհետէ բնակութիւն պիտի հաստատեն ամերիկացի կամ Փիլիպինց ընիկ գաղթականներ։ Մ. Նահանգաց յանձն առած դումարին կէսը հնչուն դրամով պիտի հատուցուի, իսկ մնացածին հասոյթը պիտի յաջողուի՝ կանոնաւորապէս վարձատրելու կըզդիին մէջ կաթոլիկ կրօնին պաչտօնեաները։ Կ'ըսուի թէ մոնսէնեէօր Կուիսի, որուն պաչտօնը չորս տարի պիտի տեւէ, իւրաքանչիւր կալուածի վաճառման դինը պիտի սահմանէ՝ տէրերուն եւ Փիլիպինցոց ամերիկեան կուսակալ Պ. Թաֆի հետ համաձայնութեամբ։ Վատիկան նաեւ երաշխաւորութիւն տուած է Մ. Նահանգաց այդ վաճառումներուն սոնթիւ երրորդ անձերու կողմէ ծագելիք դատերուն համար։ Սպանիացի վանականներուն հետզհետէ պիտի յաջողին նոյն ատիմանը ունենալ, բայց պէտքիքացի, զուիցերիացի, ամերիկացի եւ կամ Փիլիպինցոց ընկերներէն կրօնաւորներ՝ բացի Գերմանացիներէն, Իտալացիներէն եւ Ֆրանսացիներէն։ Վատիկանի այդ ներկայացուցիչը նաեւ իրաւասութիւն ունի՝ կրօնական ատիճաններ տալու եւ նոյն իսկ եպիսկոպոսներ ձեռնադրելու։ Մոնսէնեէօր Կուիսի որ երբեմն պաչտօնավարած է Բարիզի պապական նուիրակին մօտ, դիւանագիտական պաչտօն մըն ալ վարած է Մինխի եւ Սպանիոյ մէջ։ Լեւոն ԺԳ.ի կողմէ իբրեւ պատուիրակ ներկայ գտնուեցաւ Ռուսիոյ Ալեքսանդր Դ. կայսեր թաղադրութեան։ Երբեմն Պրազիլիոյ մէջ ալ յաջողցուց սեղանաւորական հանդամանք ունեցող կարեւոր բանակցութիւններ։ Գերմանիոյ կայսրը, երբ իմացաւ մոնսէնեէօր Կուիսի Փիլիպպինները ղրկուիլը, ծանոյց Վատիկանի թէ մարանաւ մը պիտի յատկացնէ այդ կղերականին՝ դպրոց Փիլիպպինները տանելու համար։ Մոնսէնեէօր Կուիսի չընդունեց, նախամեծար համարելով ձամբորդել մասնաւոր Ընկերութեան մը պատկանող չոգենաւով մը։»

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Կրթական օրինագիծը.— Միջերկրականի նաւաբաժինը.— Շահարի խնդիրը.— Պ. Կիպսըն Պոուլին։

Լոնտոն, 5 դեկտ.— Կրթական օրինագիծը ներկայացուած է Լորտերու Ժողովին. չի յուսացուիր որ վիճաբանութիւնը երկար տեւէ։ Երէկ Լորտ Ռոզպերի խօսքին դէմ խօսեցաւ այդ օրինագիծին. ըսաւ թէ նախարարութիւնը փոխանակ երկրին չահերուն միջոց մը ընելու նոյն օրինագիծը, կուսակցութեան գործիք մը ըրած է եւ թէ այդ ընթացքին հետեւանքները ազիտարեր պիտի ըլլան։ Լորտերու Ժողովը, յետոյ, երկրորդ ընթերցումով քուէարկեց օրինագիծը։

—Տէյլի Նիւզ կ'ըսէ թէ, ծովային նախարարութեան հրամանով, Գիբրալթար եւ Ռենպօու յաձաւորակները, որոնց մէջը Բորթսմաութ կը գտնուի, եւ միւսը Տէվընբորթ, մօտերս ձիպարթար պիտի երթան՝ միանալու Միջերկրականի անգլիական նաւաբաժնին։

—Պ. Կիպսըն Պոուլիս, յաջողեցաւ չաքարի խնդրին յետաձգման առաջարկութենէն օգտուելով վիճաբանութիւն մը բանալ՝ չաքարի պայմանադրութեան անգլիերէն թարգմանութեան անհնդունելիութիւններուն եւ Ռուսիոյ բողոքներուն վրայ՝ այն սկզբունքին մասին թէ չաքարի արտածման նպաստները չեն բրնաներարեր ամէնէն նպաստաւորեալ ազդին տրամադրութիւնները։ Պ. Կիպսըն Պոուլիս պնչուչտ յաջողեցաւ։ Պ. Պալֆուր անպատչաճ գտաւ այդ արարքը եւ կծու խօսքեր փոխանակուեցան։ Պ. Պալֆուր խորհուրդ տուաւ արտաքին գործոց ու առեւտրական նախարարներուն որ վիճաբանութիւնները կարճ կապեն, անոնց չմասնակցելով։

ԻՏԱԼԻԱ

Ամուսնալուծութիւնը.— Ընդդիմութիւնը.— Խորհրդարանին մէջ.— Խորհրդարանական զիւս մը։

Հռոմ, 6 նոյեմ.— Ամբողջ երկրին մէջ ընդդիմութիւն մը կայ ամուսնալուծման օրէնքին դէմ։ Երէկ, Երեսփ. Ժողովին ներկայացուեցաւ հանրագրութիւն մը այդ օրէնքին դէմ՝ 177 հատորէ բաղկացած եւ 3½ միլիոն ստորագրութիւններով. նաեւ ուրիշ ընդարձակ հանրագրութիւն մըն ալ ներկայացուեցաւ՝ իտալացի կիներու կողմէ ստորագրուած։ Երեսփ. Ժողովին մէջ վիճաբանութիւնները չատ բուռն պիտի ըլլան։ բայց նախարարապետ Պ. Տանարեէլլի յայտարարեց թէ ամէն դժուարութեանց պիտի յաղթէ։ Կարծողներ կան որ նախարարական կուսակցութեան երեսփոխաններէն չատերը, իրենց ընտրողներուն ազդեցութեանը տակ, դաղանի քուէարկութիւնէն պիտի օգտուին ամուսնալուծման օրինագիծին դէմ քուէարկելու համար։

Հռոմ, 4 դեկտ.—Աբրուցայի վաղեմի դուքային տոներկրեայ մասերուն մէջ պատ մը ծակուած միջոցին քանի մը սենեակներ գտնուեցան՝ որոնցմէ ոչ ոք տեղեկութիւն ունէր։ Առանց մէջ կային չատ մը դիակներ՝ դագաղի մէջ դրուած. մէկ մասն ալ հագուած եւ մեռնելու վայրկեանին իրենց ունեցած դիրքին մէջ մնացած. ստոյց մէջ կան չատ մը զինուորներ։ Տարօրինակ պարագան այն է թէ այդ դիակները անապարտ մնացած են. մարթերնին մագաղաթի պէս եղած են. դէմքերնուն վրայ կ'երեւայ վերջին վայրկեանին արտայայտութիւնը։ Մարդու դիակ մը կայ, դաչտնով զարնուած. սարսափի արտայայտութիւնը դրոչմուած կը մնայ դէմքին վրայ։ Ուրիշ մը ձեռքը սուրին տարած է, անչուչտ զինքը զարնողը մեռցնելու դիտաւորութեամբ։ Խնդիր է գտնել թէ այդ դարաւոր դղեակին մէջ ինչ պատահած է եւ թէ այդ դղեակին պատմութիւնը ինչ է։ Կը կարծուի թէ 1796–97ին կատարուած ֆրանսական արշաւանքին ատեն մեռած ըլլան ատոնք, բայց այդ դիակներուն մէջ աւելի հին ժամանակներէ մնացածներ կան։

ՍՈՄԱԼԻԼԱՆԴ

Իտալիա եւ Անգլիա.— Վերջին ճակատամարտներ.— Մասմիլիայի արշաւանքները։

Բարիզ, 5 դեկտ.—Կ'երեւայ թէ Իտալիա արտօներ է Անգլիացիները գործածել իր Օպպիա նաւահանգիստը՝ իբրեւ գլխաւոր կեդրոն Մասմիլիայի դէմ կատարուելիք գործողութեանց։ Աւասիկ այդ մասին Պէրպէրայէն դեկտ. 1 թուականով ուղղուած հեռագիր մը.—«Անգլիացիները իրենց գլխաւոր գաղթավայրին գործողութեանց իբրեւ կեդրոն ընտրեցին, Սոմալիլանդի արշաւանքներուն համար, Օպպիայի նաւահանգիստը՝ Իտալիոյ թեւարկութեանը տակ գտնուած ծովեզերքին վրայ։ Զարմանալի կայ թէ Իտալիա պիտի գործակցի՝ Մասմիլիայի դէմ կատարուելիք արշաւանքին։»

Լոնտոն.— Մեռնիկ Բոսքին Ատնի թղթակիցը տեսակցեր է Սոմալիլանդէն նոր վերադարձած աւարիացի վաճառականի մը հետ, որ յայտարարեր է թէ Մասմիլա, Սուէյն գնդապետին հետ ունեցած ճակատամարտէն ետքը, դէպի Օպպիա գացեր է, որուն ցեղապետը վախած էր։ Մասմիլա, ժամանակ մը հոն մնալէ ետքը, դէպ ի հարաւային արեւմուտք ուղղուեր է, ծովեզերքի ճամբով, ուսելիք գտնելու համար իր բանակին, որ 8000 հոգիէ կը բաղկանայ։ Վաճառականը ըսեր է թէ անկարելի է Մասմիլային յաղթել, առանց Իտալիոյ եւ Հաբէշխանի գործակցութեանը։ Իտալիա կը մասնակցի այդ գործին, ամէն դիւրութիւն ընծայելով Անգլիացիներուն։

ՎԻԵՆԵՏԻԱ

Անգլերեւոնական արարք.— Ուսանողներուն մէջ սկզբունքի մասին առարկութիւն չըլլար.— Նաւային նաւահում։

Նիւ-Եորք, 5 դեկտեմ.—Ուսանողներուն մէջ չի կարծուիր թէ Վենէցուելայի մէջ անգլերեւոնական գիւանագիտական դիմումները, Մ. Նահանգաց կողմէ սկզբունքի խնդիր մը յարուցանեն։ Պ. Ռուզվելթի Խորհրդարանին ուղղած պատգամագիրին մէջ սկզբունքը յստակ կերպով բացատրուած է։ «Մոնրօէի վարդապետութիւնը չի կրնար խառնիլ ամերիկեան ու եւ պետութեան առեւտրական յարաբերութեանց խնդիրներուն մէջ, եւ արդարեւ կը թոյլատրէ որ իւրաքանչիւր պետութիւն իրեն լաւ թուած յարաբերութիւնը հաստատէ. մենք եւ ոչ մէկ պետութիւն մը կ'ապահովենք վրիժառութեան դէմ որուն արժանի եղած է իր ընթացքով, միակ պայմանաւ որ ոչ-ամերիկեան պետութեան մը կողմէ այս վրիժառութիւնը հողային գրաւումի մը ձեւին տակ տեղի չունենայ։ Տարի մը առաջ, երբ Գերմանիա Վենէցուելայի հետ իր ունեցած վէճը կը բացատրէր եւ կը հարցնէր թէ ինչ էր այս մասին Ուաշինկթընի կառավարութեան կարծիքը, ինքնայօժար կերպով կ'աւելցնէր թէ «Մեր միաքէն չանցնիր Վենէցուելայի երկրին տեւական գրաւում մը»։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ, այս յայտարարութիւնը ընդունեց նախագահին նախորդ պատգամագրին մէջ հատուածը լիւսատակելով եւ յարելով թէ Պ. Ռուզվելթի կը մեղմէր գերմանական պահանջումներուն քննութեան ձեռնարկել։ Նախագահը յարեց թէ Պ. Հէյ կը վստահի այս եւ Գերմանիոյ կողմէ ինքնակամ կերպով եղած նախորդ խոստումներուն։» Այդ թղթականէն ի վեր բան մը տեղի ունեցած չէ որ երկու կողմէ եղած յայտարարութիւնները փոփոխէ եւ այժմեան միակ խնդիրներն են ներկայ պարագաները եւ Գերմանիոյ ու Անգլիոյ կողմէ ձեռք առնուելիք միջոցները, իրենց պահանջումներուն կարգադրութիւնը ձեռք բերելու համար։ Նախագահը երկիւղ չունի որ այս երկու պետութիւններէն մէկը ըրած խոստումները եւ յայտարարութիւնները չպահէ։ Սակայն քաղաքական մէկ քանի չորս-նակներուն մէջ տակաւին պղտիկ երկիւղ մը կայ։ Նիւ Եորք Թայմզ յայտարարելով որ «Ամերիկացիք աչխարհիս ամէնէն հզօր տէրութիւնն են եղած,» կերպով մը հասկրցնել կ'ուզէ որ Անգլիա եւ Գերմանիա վենէցուելայի տկարութենէն օգուտ կը քաղեն։ Թէպտեւ այս թերթը կ'ընդունի որ Մ. Նահանգները չպաչտպանեն վենէցուելան՝ իր պարտաւորեալները խարելու համար ըրած փորձերուն պատճառաւ, սակայն Ուաշինկթընի կառավարութիւնը ընդհանուր կերպով հարաւ. ամերիկեան պետութիւններուն պահպանութիւնը ստանալու վրայ է։ Եթէ այս պետութիւնները միջազգային օրէնքներուն եւ կանոններուն համաձայն ընթացք մը չունենան, Մ. Նահանգները պիտի պահանջեն որ այս ընթացքը ունենան, բայց եթէ ուրիշ տէրութիւններ հարաւ ամերիկեան պետութեանց հետ խնդիրներ ունին, պէտք է իրենց հանգիստել թէ չափ մը կայ իրենց յարձակողական ընթացքին եւ ինչպէս նաեւ Մ. Նահանգներու համերաշխեան մէջ։ Քարաքաղաք հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ գերմանական Կագել, Բանքեր եւ Սքոյ Ուիլլէմ-սթատ հասան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Խորհրդարանին նիստը.— Մահմային սակացոյցը։

Պերլին, 5 դեկտ. — Խորհրդարանին նիստը որ այս առտու ժամը տասնին սկսաւ, մինչեւ երեկոյեան ժամը հինգը տեւեց. Սէրդոյ օրուան տեւողութեան մէջ խնդիրները հետեւեալ կերպով տեղի ունեցան։—Մաքսային սակացոյցին յանձնաժողովին տեղեկագրերներէն մէկը իր տեղեկագիրը կարդաց. յետոյ ընկերվարական երեսփոխան մը ոտքի ելլելով առաջարկեց որ տեղեկագրին մէջ յիշուած խնդիրները յանձնաժողովին զրկուին եւ Տոքթ. Սքան, մեծամասնութեան կաթոլիկ պետը, անմիջապէս յետոյ խնդրեց որ Խորհրդարանը օրակարգին անցնի։ Այս առաջարկը ընդունուեցաւ։ Երբեմն երբեմն ձախակողմեան երեսփոխաններէն մէկը կանոնի վերաբերեալ խնդիր մը յարոյց, սակայն այս խնդիրները չուսով կարգադրուեցան։ Նիստին աւարտելու միջոցին, նախագահը առաջարկեց որ այս երեկոյեան յետադրումէն յետոյ՝ Խորհրդարանը յառաջիկայ երեքշաբթի միայն նիստ կազմէ. ազատական երեսփոխան Պ. Ռեօլիքէ այս առաջարկութեան ընդդիմացաւ եւ իր կարդին առաջարկեց որ Խորհրդարանը ըստ սովորականին յաջորդ օրը նիստ կազմէ։ Նախագահը ըսաւ թէ Խորհրդարանը յարատեւ կերպով աչխատեցաւ եւ հեռուէն եկած անդամները պէտք է որ քիչ մը հանգստանան։ Պ. Պ. Մինկէր եւ Պէպէլ Պ. Ռէօղլիքէի առաջարկութեան ոյժ կուտան եւ մեծամասնութիւնը իբր ժամանակ կորսնցնել տուող կը պարսաւեն. վերջապէս նախագահին առաջարկը կ'ընդունուի, հակառակ ձախակողմին ընդդիմութեան, կեդրոնի պահպանողականներուն եւ ազգայնականներու միացեալ ձայներով։

ԻՍՊԱՆԻԱՅԻ ԳՈՐԾԸ

Իսմպերեռու ինչը.— Դրամորկին պարուսնակութիւնը.—Նոր տեղեկութիւն մը։

Բարիզ, 6 դեկտ.—Դատական նախարարութիւնը նկատելով որ Իսմպէրներու գործը մօտերս եղեռնադատ ատեանին պիտի ներկայանայ, պատրաստել տուաւ այդ ընտանիքին ձեռք անցուցած անչարժ կալուածներուն մէկ ցանկը։ Իսմպէրները ունին եօթը տուն Բարիզի մէջ, նոյնքան արուարձաններուն մէջ, երեսունի չափ տուներ կամ կալուածներ՝ նաեւ գիներ, երկու տուն Ալժէրիոյ մէջ եւ կալուած մըն ալ այդ տեղին մօտերը։ Այդ բոլոր կալուածներուն մատակարարութիւնը յանձնուած է դատական պաչտօնեայի մը։

—Մանուցուեցաւ թէ մանագէտ քընինչ Պ. Պէնակէ, սեղանաւորներու եւ սակարանի գործակատարներու կարծիքին համաձայն, յայտարարած էր թէ նիւթապէս անկարելի է որ տիկին Իսմպէր գանի մը օրուան մէջ կարենայ ձեռք բերել հարիւր միլիոն ֆր.ի արժեթղթեր։ Պ. Պէնակէ ըսած էր նաեւ թէ Տիկին Իսմպէրի համար աւելի դիւրին էր կեղծ արժեթուղթեր չնեել տալ։ Անձ մը, որ անունը չի յայտներ, դատական իշխանութեան հաղորդեց տպագրիչի մը անունը որ կեղծ արժեթուղթեր չնեեր է Տիկին Իսմպէրի համար։ Տակաւին ստոյգ տեղեկութիւն մը չկայ։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Բապիայի ատիճան արուեցաւ քաղաքային երկրաչափական վարժարանէն այս տարի երկրաչափի վկայական ստացած Բէչիր, Հասան, Թահսին, Անմէտ, Ռեազիմ, Սայիտ, Եսուսուֆ, Վէլի, Մէհմէտ Դալիպ եւ Մէհմէտ Սայիտ էֆ.ներու։

—Ականաւոր Մէհմիտի պատուանշան տրուեցաւ Ռուսիոյ Վեհ. կայսեր աւագ թիկնապահ, կայս. պալատան վերատեսուչ ու կայս. զինուորական հետեւորդներուն Նախագահ Պառոն Տրէսերիքսի, եւ Ռուսիոյ Վեհ. կայսեր աւագ թիկնապահ եւ Օտեսայի զինուորական չրջանակին հրամանատար Մուսին Բուչքին զօրավարին։ Ականաւոր Օսմանիէ Ռուսիոյ Վեհ. կայսեր աւագ թիկնապահ ու կայս. պալատան հրամանատար Պ. Հուսի։ Առաջին կարգի Օսմանիէ՝ Ռուսիոյ Վեհ. կայսեր բժիշկ Պ. Հիրչի։ Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Ռուսիոյ Վեհ. կայսեր հետեւորդներուն նախագահ Պառոն Միլորով զօրավարին եւ կայս. պալատան դիւանապետ Մուսուլով զօրավարին։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Սէլանիկի Ռէժիի տնօրէնութեան երկրագործական քննիչ Թէվֆիգ պէյի։

ՄԱՀ ԷՕՄԷՐ ՆԵՇԼԻԹ ՓԱՇԱՅԻ.—Նաստիլիէէն մրիւիվա Սաստը փաչայի մէկ հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ հելլենական սահմանագլուխին հրամանատար միւշիր Իօմէր Նեշլիթ փաչա չորս-հինգ օրուան հիւանդութենէ մը ետքը առջի գիչերը մեռեր է։ Իօմէր Նեշլիթ փաչա Պէյիթթաչի մէջ ծնած էր. Նախնական ուսումը առնելէ ետքը զինուորական բարձրագոյն վարժարանը մտնելով 1280ին՝ այսինքն 38 տարի առաջ սպայակոչի հաբէաթեան ատիճանով չրջանաւարտ եղած էր նոյն վարժարանէն։ Հետզհետէ յառաջանալով փէրիգութեան ատիճանին բարձրացած եւ վարած էր Պրուսայի եւ Պանտրմայի ու Պալըքէսիրի զօրաբաժիններու հրամանատարութիւնը։ Մինչեւ մը Աղեքսանդրիա ալ զրկուած էր մասնաւոր պաչտօնով։ 1302ին՝ այսինքն 16 տարի առաջ հելլենական սահմանագլուխին վերայ Բ. զօրաբաժնին հրամանատարի պաչտօնը վարած էր։ Հինգ տարի առաջ Յունաստանի պատերազմին մասնակցած էր՝ Թէսալիոյ օսմ. զօրաբանակին Բ. զօրաբաժնին հրամանատարութիւնը վարելով։ Վեհ. Սուլթանը, գնահատելով պատերազմին ատեն Լօմէր Նեշլիթ փաչայի մատուցած ծառայութիւնները, պակաս կուռ սուր մը պարգեւեց։ Պատերազմին քը հելլենական սահմանագլուխին հրամանատար կարգուած էր։ Երկու տարի առաջ միւշիրութեան ատիճանին բարձրացած էր եւ մէկ քանի ամիս առաջ ալ կայս. ադ թիկնապահ կարգուած էր։

ՊՈՍՆԱՅԻ ՈՒ ՀԷՐՍԷԳՈՎԻ խլամներէն մը անոք տղաք, կայս. Իրատէի մը նամաձայն, Տարիչչէիգաչի վարժարանը ընդունուեցան։

ԲՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Սէլանիկէն կ

ստացող հիւանդներուն եւրոպական պատրաստ դեղեր չյանձնարարեն, վասն զի թէ՛ շատ սուղ են եւ թէ անոնց ազդեցութիւնը երկբայելի է։ Անցեալ հոկտեմբերին թաղապետական դեղարաններէն ձրիաբար տրուած դեղերուն արժէքն է 9.252 ղրուշ։ Այդ գումարը կայս. մասնաւոր Արկղին կողմէ չնորհուած է իբրեւ կայս. պարգեւ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ Սալթի մէջ քոլէրայէ մէկ մահ եւ Ամանի մէջ ալ հինգ մահեր պատահեր են։

—Եաֆայի մէջ, երկուշաբթի օրը, քոլէրայէ 3 դէպք ու 4 մահ պատահեր են։

—Աղեքսանդրիոյ քաղաքին մէջ, երկուշաբթի օրը, քոլէրայէ 5 դէպք եւ արուարձաններուն մէջ 6 դէպք ու 6 մահ։ Տիմեաթ՝ 1 դէպք ու 1 մահ։

Պ. ՆԻԱ, Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէնի օգնականը, առջի օրը Լոնտոն ուղեւորեցաւ՝ հինգ շաբաթուան արձակուրդով։

ԷՏԻՐՆԷԷՆ կը գրեն կիրակի օրուան թուականով.—Մէկ քանի օրուան հեղեղումներ անձրեւներուն այս առտու յաջորդեց ձիւն, մեծ ուրախութիւն պատճառելով երկրագործներուն։ Օդը ցրտեց. ջերմաչափը զէրօ ցոյց կուտայ։ Քանի մը օրէ ի վեր սկսաւ բանիլ Լ. եւ Ա. Ֆրնտրգեան էֆ.ներու գլանաւոր ջաղացքը, որ ինքնաշարժ դրութեան ամէն միջոցները ունի, եւ համարելապէս կը համապատասխանէ հանրութեան սկսկալութեանը, որ հոգածու է հացի պատրաստութեան եղանակին բարւոքելուն։ Այդ ջաղացքը հիմա կը պատրաստէ քանի մը տեսակ անարատ ալիւրներ, դերձ օտար նիւթերէ. ատոնց գլխաւորը, խմորեղէններու պատրաստութեան յատուկ, քիչ ատենէն պէտք պիտի չթողու օտար ալիւրներու։ Երկրորդական ալիւրներն ալ մեծ յարգ կը ըստանեն, վասն զի արհեստաւորներու կողմէ նոր բացուած փուռէն գրեթէ անկարելի է հաց գտնել, այնքան չատ է հոն դիմող բազմութիւնը։ Կ'ըսուի թէ քաղաքին չրջակայքէն ալ յանձնարարութիւններ կ'ըլլան նոյն ջաղացքին։ Թաղապետութիւնն ալ որ ուղղակի չան ունի հացի խնդրին մէջ, իր աջակցութիւնը կը խոստանայ Լ. եւ Ա. Ֆրնտրգլեան էֆ.ներու։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ոստիկանութեան առաջին գումիսէր կարգուեցաւ Բերայի ոստիկաններէն Շէմսի պէյ։

ՍԸՎԱՉԻ նահանգին Էվգաֆի հաշուակալ կարգուեցաւ Ամասիոյ Էվգաֆի տնօրէն Ֆէչոմի պէյ։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Իպրահիմ մէջ վճռականութեամբ զբաղող Պ. Բանաեթի Վէեուլաթիս երկու հազար օսմ. ոսկի նուիրեր է՝ տեղւոյն յունական վարժարանը նորոգելու համար։

ԿԱՐԿՈՒՏ.—Մուսուլէ առնուած լուրերու նայելով, հոկտ. 30ին Սալահիլի մէջ տասը վայրկեանի չափ հաւկիթի խոշորութեամբ կարկուտ տեղացեր է՝ ապակիներ կոտրելով եւ թռչուններ սպաննելով։

ԽԱՐԲԵՐԴԻՆ նոյեմ. 13 թուականով կը գրեն թէ քանի մը օրուան անձրեւներուն յաջորդեր է ձիւնը։

ՏԻԱՐԲԷՔԻՐԻՆ առնուած լուրերու նայելով, միշտ անձրեւ կը տեղայ եւ չբոլորակայ լեռները ձիւնով ծածկուած են։

ԱՆՑԱԳԻՐՆԵՐԸ.— Իգամ կ'ըսէ թէ ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշած է որ օտար հիւպատոս չգտնուած տեղերը, «բասբոռ»ները «վիզէ» ըլլան տեղական կառավարչութեան կողմէ։

ԱՊՈՒԽՏՆԵՐ ԵՒ ԵՐՇԻԿՆԵՐ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը հրահանգ տուաւ առողջապահական քննիչներուն, որպէս զի ուշադրութեամբ քննեն դաւառներէն հոս բերուած ապուխտները ու երշիկները, որոնց մեծ մասը ուտուելու անյարմար միարէ պատրաստուած են, մանաւանդ երշիկները որոնք ճարպ, լիարդ, թոք, աղիք եւ այլն կը պարունակեն։

ԻՏԱԼԱՑԻ ՈՃԲԱԳՈՐԾ ՄԸ.— Կավանոնա Սանթա անուն Իտալացի մը, անցեալ մայիսին, Բիւլիւկ Ձէքմէճէի կողմը, քարհանքի մը մէջ սպանած էր ձիովանի անուն իտալացին։ Ոճրագործը ձերբակալուած եւ իտալական դեսպանատան յանձնուած էր։ Կավանոնա դատապարտուելով՝ իր երկիրը պիտի զրկուէր, երբ հիւպատոսարանի բանտէն փախաւ։ Ոստիկանութեան նախարարութիւնը հարկ եղած խուզարկութեան ձեռնարկել տուաւ, որովայդ չարագործը, անցեալ օր, ձերբակալուեցաւ Բիւլիւք Ձէքմէճէի մէջ եւ երէկ առտու Կ. Պոլիս բերուեցաւ։ Ձերբակալող ոստիկանը՝ Սիրքէճիի երրորդ կարգի գումիսէրներէն Օսման էֆ. երկրորդ կարգի գումիսէրութեան բարձրացաւ՝ իբրեւ վարձատրութիւն։

ՍԽԱԼ ԲԱՌԻ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆԲԸ.— Բալալայէն հետեւեալը կը գրեն.

«Անցեալ չաբթու, Բալալայի մէջ Բէթրոբուլօ անուն ընտանիք մը հեռագիր մը ստացաւ ծանուցանող մահը Պ. Բէթրոբուլօի, որ անձը դարմանելու համար Բաթիսթա գացած էր։ Այս լուրին վրայ հանգուցեալին ընտանիքը եւ բոլոր ազգականները բաւական արցունք թափեցին եւ սուգի մէջ մտան. բարեկամներ ու ծանօթներ ցաւակցութիւնները յայտնեցին։ Բայց այդ հեռագրական լուրէն քանի մը օր եւաքը, Պ. Բէթրոբուլօ անձամբ ու ողջ առողջ Բալալա ժամանեց։ Ասիկա տեսնելով բոլոր իր ծանօթները ապշած մնացին։ Երեւակայեցէք նաեւ ընտանիքին զարմանքը։ Հանգուցեալը ճիշդ ժամանակին հասած էր՝ իր հոգւոյն համար պատրաստուած գոլիվանները ուտելու համար։ Ասոր պատճառը հեռագրական պարզ սխալ մը է է եղեր, վասն զի փոխանակ «հարքեթի» (մահ) բառի «էֆֆեթի» (մեռած) գրուած էր։»

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ գիշեր, ժամ 2½ին, Ղալաթիոյ քարափին բացերը ծովին մէջ մարդ մը տեսնուեցաւ որ յուսահատ շարժումներ կ'ընէր։ Ոստիկանները մակոյկով օգնութեան փութացին եւ ցամաք բերին այդ մարդը, ուրկէ Վոյվոտա տարին, բայց ճամբան մեռաւ։ Նիհարակազմ էր, սեւ քաճկոն ու տափատ հագած եւ գլուխը՝ բաց։ Վրայէն գտնուեցաւ դրամապանակ մը, կնիք մը՝ վասն «Էտուար Ճիւսթինեանի» փորագրուած, ոսկորէ խաչ մը ու պղինձէ մէտալեոն մը՝ «Սէնթ–Անթուան» արձանագրութեամբ։ Դրամապանակին մէջ միայն ֆրանսերէն գրուած թուղթ մը կար՝ սա պարունակութեամբ.— «Աշխատած տեղէս զիս ճամբեցին. դիմումներ ըրի, բայց արդիւնք մը չունեցան»։ Կ'երեւայ թէ յոյն–կաթոլիկ հասարակութեան կը պատկանի։ Մարմիսը Սէնթ–Անթուան եկեղեցին ղրկուեցաւ։ Այդ անձը ասկէ առաջ Գարագիւղի չոգենաւէն ինքզինքը ծովը նետած, բայց ազատուած էր։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան հոկտեմբեր ամսուան հաշուեցոյցը հրատարակած ենք այսօրուան Դ. էջին մէջ։

Պ. ԲՍԱԼԹԻի կարասեաց վաճառատունը, այս օրերս ճոխ մթերք մը ստացած է ամէն տեսակ կարասիներու, սրսուի, ննջասենեակի, ճաշարանի համար, եւլն.։ Գիները զեղչուած են։ 7—30

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Բաղաքական Ժողովը դումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր եւ ներկայութեամբ Տիգրան Եուսուֆեան, Գրիգոր Գարակէօզեան եւ Տիգրան Տէր Ներսէսեան էֆ.ներուն։

*** Ժողովը տեղեկանալով որ Պալաթի եւ Մաքրիգիւղի Թաղական Խորհուրդներուն անդամները մեծագոյն մասամբ հրաժարած են, որով երկու թաղերու Խորհուրդները կազմալուծեալ վիճակի մէջ կը գտնուին, եւ նկատելով որ կուսակցական անհամաձայնութեանց պատճառաւ նոր ընտրութիւն կազմել կարելի պիտի չըլլայ, որոշեց երկին թաղերու համար ալ մէկ առ ժամեայ Թաղ. Խորհուրդ անուանել։ Ժողովը Ս. Պատրիարքին յանձնեց, պէտք եղածը ի գործ դնելու համար։

*** Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդի ընտրութիւնը կատարուած եւ արդիւնքը տեղեկագրուած էր. Ժողովը քննելով տեղեկագիրը՝ օրինաւոր դատեց այս ընտրութիւնը եւ հաստատեց։

*** Ուսումնական Խորհուրդը տեղեկագիր մը մատուցանելով Բաղաքական Ժողովին, բացատրած էր կրթական տեսչի մը պէտքը։ Ժողովը այս նիւթին վրայ խորհրդակցելով՝ Ս. Նախագահին յանձնեց, որպէս զի Ուսումնական Խորհուրդին հաղորդէ պարտ ու պատշաճ։ Ժողովը գոհացաւ նաեւ յարաբերական խնդիրներով։

— Այս օրուան Բաղաքական Ժողովը իր օրակարգին վրայ ունէր նաեւ, Տնտեսական Խորհուրդին այն տեղեկագիրը՝ որ Հիւանդանոցի վերաշինութեան հաշիւներուն քննութեան արդիւնքը նկատողութեան պիտի առնէր, բայց Ժողովը այս խնդիրը լիագումար նիստի մը վերապահեց։

Պատրիարքարան հասած գրութիւնմը գոհութեամբ կը տեղեկացնէ թէ Մուշի, Բաբերդի եւ չրջակայքի հայ բանտարկեալներ ազատ արձակուած են, այս առթիւ բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար։

—Բաղաքական Ժողովի նիստէն յետոյ Ս. Պատրիարքը դարձեալ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ պիտի նախագահէ Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութեան նիստին, որ պիտի զբաղի դպրոցական խնդիրներով եւ չենքի յատակագիծերով։

—Թիֆլիսէն կը հաղորդեն թէ Աստրախանի թեմի Առաջնորդը բազմաթիւ դիմումներ յետոյ, վերջապէս բարեհաճած է այս օրերս մեկնիլ իր իրաւասութեան տակ գտնուող Անդրկասպեան երկիրը, տեղացի Հայերու հոգեւոր գործերը կարգադրելու համար։

—Մայր Աթոռի չրջանակներէն դուրս ընդհանուր հետաքրքրութիւն պատճառած է տպարանական գործերու անկանոնութիւնը, Աստուածաշունչի տպագրութեան յապաղումը, եւ միւս կողմէ կարգ մը պաշտօնեաներու փոփոխութիւնը թէ՛ ձեռնարկին եւ թէ պաշտօնական սահմաններին խմբագրութեան համար։ Սակայն ամէնէն աւելի հետաքրքրութիւն առաջ կը բերէ Ս. Հայրապետին կրօնական բանաստեղծութիւններու հրատարակութիւնը Վենետիկի Մխիթարեանց ամսաթերթին մէջ, փոխանակ հրատարակուելու Մայր Աթոռի ամսաթերթին մէջ։

—Թիֆլիզի քաղաքային Խորհուրդի ընտրութիւն կատարուելով, անդամ ընտրուեր են 51 հայ, 11 վրացի, 6 ռուս, 3 մալական, 2 դերման, 2 լեհ եւ 1 պարսիկ։

—Տէր եւ Տիկին Բրունդուլ, առջի օր մայրաքաղաքէս մեկնեցան Ձեպընթացով, Պուքրէշի մէջ իրենց ունեցած Սիւքզանլիի ստացուածքները երթալու համար։ Ազգականներ եւ բարեկամներ՝ ողջերթ մաղթելու համար՝ Սիրքէճիի կայարանը գացած էին։

—Ինչպէս կ'երեւի ստորեւ հրատարակուած մատաղէն, Երանուհի մայրապետին յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, Խասգիւղի եկեղեցիին մէջ, նախագահութեամբ Պատր. Փոխանորդ Սրբազանին։ Երանուհի մայրապետ ծնած է Սկիւտարի մէջ 1854ին եւ ոչ թէ 1848ին, ինչպէս գրած էինք երէկ։ Մայրապետի ուխտը ընդունած է 23 տարեկան հասակին մէջ։ Իր կեանքը ապահովագրած է 500 ոսկիի, ըստ ոմանց, 300 ոսկիի ուրիշներու ըսածին նայելով. կը յուսացուի որ այդ գումարով գոցուի Որբանոցին պարտքերուն մեծ մասը։

—Խասգեղցի 20 հայ ընտանիքներ մտադիր են երեր բողոքականութիւնը ընդունելու, թաղային գործերու անկերպարան վիճակին պատճառաւ։

—Մաքրգիւղի Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդի անդամներէն հինգը հրաժարական տուեր են։ Միայն երկու հոգի պաշտօնի վրայ կը մնան։

—Կիլիկիոյ Նորընտիր Կաթողիկոս Տ. Սահակ Սրբազան գրեր է Կիլիկիոյ Կաթող. Տեղապահ Տ. Կիրակոս Սրբազանին որ իրմէ լոր չառած, Առանայէ չմեկնին հրաւիրակները, Երուսաղէմ դալու համար։ Կ'երեւայ թէ Տ. Խապաեան Սրբազան ծնունդէն յետոյ Երուսաղէմէն պիտի մեկնի։

—Ռուսոսթոյէն կը գրեն մեզ սեպտ. 25 թուով.—«Ս. Խաչ եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը երեք ամիսէ ի վեր հրաժարած ըլլալով՝ Ս. Խաչի տօնական օրերը անցընելու համար յատուկ մասնաժողով մը կազմուեցաւ Թաղին կարեւոր անձերէն։ այս մասնաժողովը մինչեւ թուականս պաշտօնի վրայ մնաց։ Գաւառական ժողովը վերջերս որոշեց առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմել՝ յիշեալ մասնաժողովի անդամներու վրայ քանի մը նորերու յաւելմամբ, բայց այս ձեռնարկն ալ չյաջողեցաւ՝ վերջապէս այս կիրակի կատարուեցաւ քուէարկութիւն մը, նախագահութեամբ Առաջնորդ Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Արսլանեանի։ Քուէներու բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցան՝ Կարապետ էֆ. Թավուքճեան 37 քուէ, Աստուր էֆ. Դաղանճեան 34, Սարգիս էֆ. Աղեկուկեան 32, Ստեփան էֆ. Պոտուրիկեան 31, Գրիգոր էֆ. Շուշանեան 27 քուէ։ Թաղ. Խորհուրդի ամբողջական թիւը 9 ըլլալով, մնացեալ 4 անդամներու ընտրութեան համար համեմատական քուէարկութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակի, դեկտ. 1, առաւելագոյն քուէ ստացող հետեւեալ 8 անձերուն վրայ. Պալըգեան Մովսէս, Նէվրուզեան Կարապետ, Կարապետեան Տօնիկ, Երէցեան Սեդրակ, Սեթեան Նշան, Զիլինկիրեան Միքայէլ եւ Դայտէֆեան Պետրոս էֆ.ները։ Վարժարանի վերաշինութեան համար կազմուած յանձնաժողովին ալ գրեթէ յիշեալ անձերէն կը բաղկանայ. հետեւաբար այդ յանձնաժողովի եւ նորընտիր Թաղ. Խորհուրդի անկատ պաշտօնները ինքնաբերաբար մէկի կը ձուլուին, ինչ որ կրկնակ յաջողութիւն մը կրնայ համարուիլ. յուսալու տեղի կայ որ չինութեան խնդիրը ներկայ Թաղ. Խորհուրդի պաշտօնավարութեան միջոցին յաջողութեամբ կը պսակուի, զի՝ ինչպէս կ'իմանանք՝ կը յուսացուի որ այդ վերաշինութեան համար խնդրուած հրամանը մօտերս կը չնորհուի, ի մեծ ուրախութիւն թաղեցի ժողովրդեան։ Այս ընտրութեան մէջ ամէնէն աւելի դիտելի կէտ մը եթէ կայ՝ այն ալ սա է որ 7–800ի չափ ընտրողներու մէջէն հաղիւ 48 քուէարկուներու մասնակցութիւնը տեսնուեցաւ, այսինքն 1/15ը։ Ամէն քուէարկութիւն տեղ ինչո՞ւ չհետեւիմք կ'Պոլսոյ մէջ ընդունուած սովորութեան, որ միշտ յաջող արդիւնքներ կուտայ. լաւ կ'ըլլայ որ կանխահոգ նախապատրաստութեամբ մը 25 տարին լրացուցած եւ ընտրողութեան իրաւունք ունեցող ամէն անհատներու գրաւորապէս դիմում ըլլալի. ասանկով մեծ դիւրութիւն մը տրուած պիտի ըլլար բոլոր քուէարկուներուն եւ անոնցմէ եթէ ոչ երեք քառորդը, գոնէ կէսը կամ առնուազն մէկ քառորդը պիտի մասնակցէին եւ 48ի ճղճիմ թուի մը տեղ դէթ 200է աւելի անձերու մասնակցութեամբ պիտի ընտրուէր Թաղ. Խորհուրդը որ կոչուած է համայնքին եկեղեցական, կրթական ու այլ եւ այլ թաղային գործերը յանձնաձեռնս փափաքուած կերպով. թերեւս առարկուի որ չատեր կարդալ դրել չեն գիտեր. բայց ասիկա հիմնական անպատեհութիւն մը պէտք չէ համարուի, քանի որ անձամբ ներկայացողներուն մէջ ալ չատեր զուրկ են գիրկարդմունքի այս տարրական ծանօթութենէն եւ այս պարագան ամենեւին արգելք մը չըլլար անոնց՝ քուէներն տալու ուղած անձերուն։

«—Թաղին ազգատաց խնամակալութիւնը այս օրերս նոր հեռանդ մը կը ցուցնէ. վերահաս ձմրան առթիւ Ցիսուսեան ազգ. վարժարանի աղքատիկ երկսեռ աշակերտներու 13 ձեռք հագուստ կը պատրաստէ. կը գովենք Աղքատախնամին այս ձեռնարկը՝ որ կրնայ ուրիշ Աղքատախնամներու ալ օրինակ ըլլալ։»

—Կրոն. Ժողովէն Փոխանորդ Սրբազանը եւ երկու քահանաներ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին, երէկ, հետեւեալ անօրինութիւնները ըրին.— 1. Հանգուցեալ Կիւմիւեան Յովհաննէս էֆ.ի եղբօրորդին ընդարձակ նամակ մը գրելով Բարիզէն, իրեն դէմ եղած հրատարակութեանց այլ եւ այլ կէտերուն վրայ մի առ մի բացատրութիւն կու տար, որուն մէջ կ'արդարացնէր իր հօրեղբօր մահուան պահուն բողոքական երդի մը կողմէ հաղորդուիլը եւ Եւրոպայի Առաջնորդ Իւթիւճեան Տ. Գէորգ եպիսկոպոսի այս առթիւ բըռնած ընթացքը կը քննադատէր։ Ժողովը կարդաց այդ դիրը եւ դիտողութեան տեղի չդտաւ ու յիշեալ Առաջնորդին այլ եւ այլ արարքները արդէն ծանօթ եւ. գանգատանաց պատճառ եղած նկատելով, որոշեց վերոյիշեալ տեղեկութիւնները հաղորդել Ս. Հայրապետին։ 2. Ասկէ առաջ Պանտրմայի Նշան քահանայի մասին մէկ քանի տեղեկութիւններ գանգատ յայտնած էին. այս անգամ տեղւոյն թէ՛ Առաջն. Փոխանորդը եւ թէ Վարչութիւնը գրով մը կը պաշտպանէին քահանան, ըսելով թէ զրպարտութեան եւ անձնական հակառակութեան արդիւնք էին այդ գանգատները։ Միւս կողմէ Նշան քահանան ալ իր մասին պաշտպանողական գիր մը ղրկած էր։ Որոշուեցաւ գրել Առաջն. Փոխանորդին, որ հարկ եղած պաշտպանութիւնը ընէ Նշան քահանայի մասին։ 3. Եղողատէն հանդարտութիւն եկած էր Նորէն, խնդրելով որ տեղւոյն կրթական եւ եկեղեցական անկերպարան վիճակին վերջ մը տալու համար կա՛մ քննիչ մը ղրկուի եւ կամ չրջակայ Առաջնորդներէն մէկը գայ։ Ասկէ առաջ արդէն գրուած ըլլալով Կիլիկիոյ կաթողիկոսական Տեղապահ Տ. Կիրակոս եւ կաթողիկոսական պատուիրակ Տ. Մովսէս Սրբազաններուն, որոշուեցաւ գրել Եղողատ թէ՝ պէտք է սպասեն յիշեալ եպիսկոպոսներուն պատասխանին։ 4. Զմչկածաղի Առաջնորդ Կորիւն վարդապետ Էլլիտիրէմեան գանգատագիր մը ղրած էր Պատրիարքարան, յայտնելով թէ տեղւոյն բողոքական երէց Պատ. Աստուր իր պաշտպանութեան ներքեւ գրուած որբերը եւ որբուհիները Մայրենի Եկեղեցիէն կը զատէ իսպառ։ Որոշուեցաւ պատասխանել յիշեալ Առաջնորդին թէ պէտք է աչալուրջ հսկողութիւն ընել անոնց եւ ժողովրդեան վրայ, եւ խոհական միջոցներով սերտ կերպով եկեղեցիին կապել զանոնք, որպէս զի բողոքականութիւնը ծաւալ չգտնէ։ 5. Ս. Կաթողիկոսին դիւանապետ Կորիւն վարդապետ նամակ մը գրելով, Վանայ մէջ գտնուող Ցարութիւն Կամսարական սարկաւագին վարդապետ ձեռնադրելիք կը խնդրէր։ Որոշուեցաւ գրել թէ անոր ձեռնադրութիւնը այն ատեն կ'ըլլայ, երբ ընծայացուն հարկ եղած արժանաւորութիւնը ցոյց կուտայ իր անձին վրայ եւ թէ յիշեալ սարկաւագին վարդապետ ձեռնադրութիւնը առ այժմ անկարելի է։ 6. Պաշտպէլի Ս. Բարթուղիմէոս վանքին փոխ–վանահայր Արսէն վարդապետ Դէորգեան վանքին անձուկ վիճակը պարզելով, վանքը թողուլ եւ Պոլիս գալ կ'ուզէր. որոշուեցաւ գրել Վանայ Առաջն. Տեղապահին, որպէս զի յորդորէ եւ քաջալերէ յիշեալ վարդապետը վանքը չթողլու համար։ 7. Երաժշտական Քննիչ յանձնաժողովին տուած տեղեկագրին վրայ, որոշուեցաւ Բ. կարգի երաժշտութեան վկայական տալ Նարլը Գաբուշի տիրացու Պետրոս Երէցեանի. նոյնպէս Պանտրմայէն տիրացու Սերովբէ Գաղանճեանի որոշուեցաւ տալ Բ. կարգի երաժշտութեան վկայական։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Ստեփան էֆ. Պէյլիկճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.— Տէր եւ Տիկին Լեւոն էֆ. Բանիկեան 108, Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեան 108, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Ս. Աչճեան 108, Եղբարք Ս. Տէվրիշեան 108 ղրուշ։ (Հոգաբարձութիւն)

ԻԶՄԻՐԻ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Սարգօ պէյ Պալեօզեան, բարեհաճած ըլլալով Որբանոցիս պատասպարեալներուն ձմրան եղանակին զգեստներն ու կօշիկները նուիրատուութեամբ հոգալ, Գործադիր Ժողովս պարտ անձին կը սեպէ հրապարակաւ յայտնել որբերու երախտագիտական զգացմանց հետ նաեւ իր խորին շնորհակալութիւնը։

Ի դիմաց Գործադիր Ժողովոյ
Ներսէսեան Որբասիրաց Ընկերութեան
Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. ՍԻՄՊՍԵԱՆ Խ. ԵՓՐԵՄԵԱՆ

ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՄԱՑՐ

ԳԱԼՏՅԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ԽԱՍԳԻՒՂԻ

Կնքեց իր մահկանացուն երէկ գէշեր, յետ եռամեայ ցաւալի հիւանդութեան, ի սուգ սանուց որբանոցին եւ իր պարագայից։ Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ այսօր, Հոգեբաթի, 27 Նոյեմբեր, Խասգիւղի Ս. Մատենոյս եկեղեցին, ժամը 8ին, եւ հանգուցելոյն մարմինը պիտի ամփոփուի տեղւոյն աղդ. գերեզմանատունը։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՎԻԵՆՆԱ, 9 դեկտ. — Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը ընդունեց Վիեննայի գերմանական դեսպան Լոլէնպուրկի իշխանը որ իր հրաժեշի գիրերը մատոյց։

—Նախարարութիւնը, վաղը, Երեսփ. Ժողովին պիտի ներկայացնէ Պրիւսէլի չաքարի պայմանագրութիւնը եւ չաքարի օրէնքը բարեփոխող օրինագիծը՝ նոյն պայմանագրութեան տրամադրութեանց համաձայն։

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովը 92ի դէմ 206 ձայնով ընդունեց Կրոպէրի առաջարկութիւնը՝ որ է ամէնէն աւելի հինգ վայրկեան միջոց տալ իւրաքանչիւր ատենաբանի՝ Երեսփ. Ժողովին ներքին կանոնագրին վրայ խօսելու համար։ Յետոյ չարունակուեցաւ մաքսային սակացոյցի ծրագրին վիճաբանութիւնը։ Յաջորդ նիստը վաղը տեղի պիտի ունենայ։

— Կուսայրայէն կը հեռագրեն Վոլգի գործակալութեան թէ՝ գերմանական դեսպանատան գործակատարը եւ բրիտանական ներկայացուցիչը, Վէնեցուելայի կառավարութենէն պատասխան ստացած չըլլալով, երէկ Քարաքասէն մեկներ են։ Վերջնագրին տրուելէն 48 ժամ եւաքը Գերմանիոյ գործակատարը Վիենա նաւուն մէջ կը գտնուէր։

ԲԱՐԻԶ. — Ծերակուտական պատուիրակներու ընտրութեանց արդիւնքը սա է. զատ որ նախարարական ընտրելիները տասը աթոռներ պիտի չտին յունուար 4ի ընտրութեանց առեն։

ՎԷՑՄԱՐ.—Պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ Սաքս–Վէյմար Լյանախի մեծ դուքսին Նշանախօսութիւնը Ռէյսի (անդրանիկ ճիւղ) Քարոլին իշխանուհիին հետ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ Ծերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովին նիստերը դադրեցան արքայական հրամանագրով։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՄԱՏՐԻՏ, 9 դեկ.— Նախարարապետ Պ. Սիլվէլա յետաձգեց Խորհրդարանին նիստերը։ Կը կարծուի թէ յունուար 15ին նորէն պիտի գումարուի։

ԲԱՐԻԶ.—Կը հաւատուի թէ Հապէշիստանի վեհապետը Եւրոպա պիտի այցելէ յառաջիկայ դարնան։

ՎԻԵՆՆԱ.— Հունգարիոյ նախարարապետ Պ. Քոն Զէլ, այսօր, երկարօրէն տեսակցեցաւ Ֆրանց Եոսէֆ կայսր հետ՝ Հունգարիոյ զինուորական օրէնքին վրայ։

ԼԻԶԲՈՆԱ. — Լրագիրները կը չարուենակեն իրենց յարձակումները՝ Բոնկոյի մէջ Անկոլայի երկաթուղիի գիծը Պ. Ռոպերթ Ուիլիէմսի տրուելուն համար։ Այս վերջինը յանձնեց երեք միլիոն ֆր.ի երաշխաւորութեան գումարը։ Ընկերութիւնը որ բորթուկէզ պիտի ըլլայ, 50 միլիոն ֆր. դրամագլուխ պիտի ունենայ։ Երկաթուղին, 1400 քիլոմէթր երկայնութեամբ, ութ տարիէն պիտի աւարտի։

ԲԱՐԻԶ. — Սիամի Շուլալոնկքորն թագաւորը, յառաջիկայ մարտին, Բարիզ եւ Հռոմ պիտի այցելէ։

—Միլիոնատէր Բորնէլիուս Վանտէրպիլթ Թիֆոյէ բռնուեցաւ։

ԶՄԵՌԸ

ՏՈՒՎԼՐ, 9 դեկտ.— Մանչի մէջ անընդհատ ձիւն կը տեղայ ծայրայեղ սաստկութեամբ։ Շոգենաւերուն ճամբան ցոյց տալու համար թնդանօթներ կ'արձակուին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Վաղահաս ու սաստիկ ցուրտը կը չարունակէ. հիւսիսային քամին այնքան սաստիկ է որ գիւղերները փողոցներուն մէջ պատողները դաշտին հարուածի նման ցաւեր կը զգան իրենց դէմքին վրայ։ Ջիւնը աւելի սաստկացուց ցուրտը։ Ջերմաչափը զէրոյէն վար մինչեւ 11 իջած է։

ԷՍԿԻՐ.— Հինգ օրէ ի վեր տիրող ցուրտը, այսօր, աւելի սաստկացաւ։ Ջերմաչափը զէրոյէն վար 18 իջաւ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Արեւմտեան Բրուսիոյ մէջ ջերմաչափը զէրոյէն վար 24 աստիճան ցոյց կուտայ։ Գետինը ձիւնով ծածկուած է։ Կը վախցուի որ մի՛ գուցէ արտերը սառին։ Գետերը սառած ու նաւարկութիւնները դադրած են։

ՐԻՍԼ.—Երէկ գիշեր հինգ հոգի սառեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ մէջ ցուրտը կը չարունակէ. հազարաւոր մարդեր ստիպուած են գործերնին դադրեցնել, ցուրտին հետեւանքով. այդ պատճառով մեծ թշուառութիւն կը տիրէ։

ՆԻՒ–ԵՈՐՔ.— Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ ձիւնի ամենաուշն փոթորիկ մը կայ եւ բաւական օրէ ի վեր կը չարունակէ։ Թէքսասէն մինչեւ արեւելեան ծովեզերքները մեծամեծ վնասներ պատահած են։ Երկաթուղիի կառախումբերը, ելեկտրաշարժ թրամուէյները եւ հեռագրական հաղորդակցութիւնները դադրած են։ Պրուքլինի նշանաւոր կամուրջին վրայէն անցնիլը անկարելի է, վասն զի սառած է։ Նիւ–Եորքի մէջ հովը ժամը 54 անգլիական մղոն արագութեամբ կը փչէ։ Ցուրտէն մեռնողներու թիւը դեռ յայտնի չէ։

ԲԵԴԵՐԱՊՈՒՐԳ.—Սաստիկ ցուրտ կ'ընէ. ջերմաչափը զէրոյէն վար 16 ցոյց կուտայ։ Նէվա գետը եւ բոլոր գետակները ու ջրանցքները սառած են. ամէն կողմ բալխրերը կը բանին։ Վոլգայի հովիտին ցուրտը աւելի սաստիկ է։ Աստրաքանի մէջ բազմաթիւ նաւեր սառոյցներէն պաչարուած են։ Վտանգաւոր վիճակի մէջ։ Սառոյց կոտրող նաւերը անբաւական են։

ԲԱՐԻԶ.— Ամէն կողմ սառած է. շատերը ցուրտին սաստկութենէն արեան համախտում կ'ունենան ու կը մեռնին։ Ֆրանսայի ամէն կողմերը ձմեռը բաւական սաստիկ է, մանաւանդ Մարսիլիոյ մէջ։

ՊՈՒԻՐԼԻՇ.— Ռումանիոյ ամէն կողմը առատ ձիւն կը տեղայ եւ հաղորդակցութիւնները դադրած են։

ԲԺԻՇԿԻ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տոքթ. Ն. Տաղնաւարեան իր բնակարանը փոխադրած է նախկին տան կից, մեծ փողոցին անկիւնը Լուքթեանի արքարթմանը (Իսմայ փողոց թիւ 1)։ Ըստ առաջնոյն հիւանդ կ'ընդունի երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ կէսօրէն վերջը։ Իսկ կիրակի օրերը մինչեւ կէսօր։ Կը դարմանէ ամէն կարգի հիւանդութիւններ. մանաւանդ խնամք ջղային եւ ծնդամիզական հիւանդութեանց։

872 8—10

ՍԱԿԱՐԱՆ

—o—

Սակարանի 15 օրուան հաշուեւարդարումը կատարուելով, 1000 Բոնսոլիտէի 75 ղրշ. եւ Երկաթուղիի հանին 32½ սանդիմ տիրող. որոշուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 26 Նոյեմբեր			
Օսմ. Բոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	30	17 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	30	18
Ամէնէն վար գին	»	29	14 ½
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	ֆր.	116	62
Ամէնէն բարձր գին	»	116	62
Ամէնէն վար գին	»	116	50
ԲԱՑՈՒՄ 27 Նոյեմբեր			
Օսմ. Բոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Բ. Կ.	30

ԳԱՐԱՃԻԿԵՐ ՍԱՆՃԼԱՐԸ

ԼԵԱՐԴԻ ԽԻՊԵՐ

Անոնք որ դժբախտութիւն ունեցած են լեարդի խիպերուն (գարաճիկեր սանճլարը) ենթարկուելու, գիտեն որ և ոչ մէկ դաւ, ո՛չ մէկ խոստում այս խիպերուն չափ սաստկութեամբ կը նեղէ մարդը։ Հիւանդը՝ յաւերուն սաստկութենէն ո՛չ կրնայ նստիլ, ո՛չ ալ՝ անկողնի մէջ հանգիստ ընել, շարունակ վերմակը կը ճանկռտէ տաք պաղ քրտինք կը թափի ու կը հեծէ։

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք որ այս սոսկալի հիւանդութիւնը հիմա կը բժշկուի օրական երեքէն վեց դեղահատ առնելով։ Փրանսայի առաջ ակադ բժիշկներէն Տօքթ. Տիւկի պատրաստած դեղահատները, այսինքն pilules hepatiques du docteur Dugas արդարև տժնէն ազատելի դարմանն են այս լեարդի հիւանդութեան զոր կը բռնի հինգ-պէս և ապահովապէս կարճ ժամանակի մէջ։ Ցաւերուն սաստկացած առեն օրական վեց, իսկ թեթևցած առեն օրական երեք չորս դեղահատ՝ բաւական են հիմնապէս բուժելու լեարդի ամէն տեսակ հիւանդութիւն ու խիպ, մաղձոտութիւն (սաֆրա) և դեղնութիւն (սարըլըգ) և մաղձի ու լեարդի ուրիշ հիւանդութիւնները, սակայն ազատուած է հաղարաւոր փորձերով։

Կը ծախուի Կ. Պոլիս Պաղչէ գրուագիչեան դեղարանը։ Սուլթան Համամ Մէջիդի Լիւլա և Պօնտեցիանոս դեղի ամբարանոցները և ուրիշ ամէն տեղ։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գումարը՝ Ֆր. 1,506,000,000

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխառութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ամերիկեան բոլիսը մինչև հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկախ մարդ և շահաւոր պայմանագրութիւն է, յանձնուած օրէն։ Կսեալ անվնաս է ընելու զբաղում, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառի անձնապանութեան և մի՛ չեւ իսկ պատերազմի առեն։ Տի՛ զերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխառութիւններ 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագրէն հաշուի առնելու այս փոխառութեանց գումարները դատ դատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչև 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումը, յետ Միացեալ ապահովագրիչներ 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով։ Մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ երաշխաւոր կոնուսա չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, առանց որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հաւուցուի ամբողջութեամբ առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագիները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասն նպատակաց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԴՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս. Հուրթալ խան
Վայվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՃԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Տումնոյ ուղղակի Բարիզի համար։
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գրասենեակին Թօփ Հանէ Քարաքիոյ մոտ։ 516 Թ. ՌԸՀՈՒԼ

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի, Գլասկոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող օրգենալիք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Բամսէգ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Թեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէֆիրա	2000
Ծսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Գիւլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուէթոլ խան
ՃԷՕՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31, Ճէյմս Սգրիպ Լիվերբուլ։

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱՅ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՈՑԻ ՀՈԳԱՆԵՒՈՒ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անհրաժեշտ կը ջնջէ ցաւերը, գլխացաւերը, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները, յոյժ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբոքման, արիւնամիզութեան, առանց միջոցաւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անպուտ և ուրիշ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամէն քարտիւլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղարաններ

A.

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈՒԼՏԷ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8/20ի Կայս. Խրատով Թաղեալ Հասոյթք

ԻԱ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ-ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902

ՏՈՒՐՔԵՐ	ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐ Գասառային վարչութեան ծախքերը զեղչելէ եսքը											
	1902 Հոկտեմբերի հասոյթներ			1901 Հոկտ ի Հասոյթներ			Գումար 1902 Հոկտ. 31է			Գումար 1901 Հոկտ. 31է		
	Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի		
Գասառային վարչութեան հասոյթներ	Երախտաւոր (յետամնացեալ գանձում) Ար											
	Դրոշմաթուղթ	117,531	89		116,868	95	854,037	13		854,174	10	
	Ոգելից ըմպելիք											
	Զինարան											
	Մետաղս											
Նախախնամ	Հասոյթք Ըմպելիքն	—	—	—	(1) 78,405	34	512,500	—	—	540,905	24	
	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն	—	—	—	(2) 20,357	25	125,652	30	—	72,864	87	
	Ծխախոտ (մենաշնորհ) Բէժիի շահուց մասնակցութ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Գասառային հասոյթներ	Ճանաչուած Կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յանելուածով, կամ Մարատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով Ընդ. Բուսէլիի տրկն. հարկէն	342,059	22	—	—	—	342,059	22	—	—	—	
	Թէսալէրիի տուրք.											
	Մարատանէն փխնկզ. վճրի.	—	—		5,000	—	25,000	—		10,000	—	
	Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ եւ Ցունաստանի բաժին ինկած պարտք											
	Համագումար	459,591	11	—	220,631	54	1960346	65		1604189	31	
	ԳՈՒՄԱՐ Լի											
	Նախորդ ամսուան վերջը											
	Նախորդ տարեշրջանի վերջ											
	Ընդհ. համագումար											

	Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի	
1890 տարիի 18/30ի պայմանագրով նախատեսուած 4% պարտատոմսերու առ հաշիւ վճարուած գումարներ։	215,250	—	—	215,250	—
Քոնսոլիտէ պարտքին եւ Արեւելեան երկաթուղիներու պարտատոմսերուն տոկոս. հմր. եւ. Կ. Պոլիս վճարուած գումարներ։	481,872	—		491,279	—
Կեղր. Վարչութեան ծախք։	5 2,414	77		481,328	98
Օսմ. Կայս. Պանքան եւ Հանրային Պարտքի կեղր. սնտուկը պահուած գումարներ։	114,605	95	—	118,635	53
	626,403	93	—	297,695	50
	1,960,546	95	—	1,604,189	31

(1) Օսմ. Հանրային Պարտքի շահերուն բաժինը, փոխառութեանց հատուցում, եգիպտոս արտասահուած ծխախոտներու տուրք եւայլն։

(2) Ծխախոտի տասանորդին զանձման յանելումներն ալ հաշուելով։

Ի Դիմաց Վարչական խորհուրդին
Նախագահ Խորհրդական Պատուիրակ
Լ. ՊԷՐԹԷ ԵՆՆԷՔՕ

Կ. Պոլիս, 20/3 Դեկտեմբեր 1902

ԱՆՔԼԸ

Հիմնեալ 1858ին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 168,000,000 | Վճարեալ գումարներ Ֆր. 377,000,000

Թուրքիոյ եւ Ցունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ

Սթամպոլ Ապու Էֆէնտի խան

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈՓԵՆԱՐԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1888ին
Կ. ՊՈԼԻՍ
Թահսատալէ

ԱԱՅԱՆԱՆԻԵ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու Եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ Թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի զարդ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանքաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գեղեցիկ ժամանութիւնը։ Փափաքողներուն քարտեզակը ձրի կը ղրկուի։

Մեծաքանակ գնումի ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոստի Պաք և Կ. Ի՛մնեան Որդիք վաճառատուները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ և ստորեւ, ուր ամէն գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ ապրանք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲԱՐԻԶ.— Գ. Գ. Լաքանիէ Որդի եւ Ընկ. 28.— Ռիւ Շաճօտէօն։
ՎՈՒՏԱՑ.— Գ. Գ. Ապաք եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Գ. Մ. Գալֆեան.
ԳԱԼԻԼԷ.— Գ. Հ. ՌոզանՋալ.
ՌՈՒՍՉՈՒՄԻՈՒ.— Գ. Գ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.— Գ. Կէռոն Արտիքի
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.— Գ. Հայնրիխ Վառնինկ.
ՍԵՒԱՆԻ.— Գ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՒՍԹԻԹԻՈ.— Գ. Մ. Քարուանօ.
ՓԷՏԵՐՍԲՈՒՐԳ.— Գ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՒՆ.— Գ. Գ. Գեորգեան Եղբարք.
ՏՐԱԶՈՒԷՆ.— Գ. Արիս Ն. Ինճիճեան.
ՍԷՌԱՍՏԱՆ.— Գ. Գ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան.
ԻԶՄԻՐ.— Գ. Յակոբ Մոմճ.եան.
ՌՈՏՈՒԹՕ.— Գ. Յակոբ Բուլվատալ.

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Գ. մրուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբոքումները, յոգացաւը, ճմլում, վերք և այլն։
Անոնցմէ դեղ այտուցներու և կոչտի համար։
Կ. գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր ստորագրութիւնը)։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատեով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ 1892 Թուականը (20 Հիճրէ 1310)

ԱՊՈՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութիւնս կեդ. ոնատեղն Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Գալաթիա

Գործակալ, Պոսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հանդուլը փողոց Օսմ. Նամակատան դէմը։

Դեր-գործակալ Պոսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ
Մարբուճճիլար Զարշըը խան թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այլ ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀՍԹԱՍԹԻՂ

THE SINGER MANUFACTURING Cie

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ չքգրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բոլանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէբրայի դիմաց։
Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս (1. Սուլթան Համամ թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար Զարշը պոյը, թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ օղլուի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԱՃ

Ընդհանուր Հրի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսթասի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանս	1089	Գոմշ	1497	Կոզօ	1011	Մալամ	724	Բօզարիս	186
Ալէքթ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօնտս	1695	Մարէնկօ	2273	Սաբֆօ	1113
Անտէլս	1541	Դորսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսգօ	2377	Տիտս	4311	Հիտպկս	1581	Միրատս	3557	Միլվիս	1193
Գասանս	1822	Տօմինս	937	Հինաու	3720	Միլս	1057	Սբէրս	1200
Գօրտինս	1264	Տուրս	2383	Հորադիս	3600	Մոնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Գրանս	1076	Տրարս	1713	Հուտպէր	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Ոռիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէլրս	1671	Էլտորատս	1520	Ձիւնս	1080	Օնէարիս	4036	Թորքիտս	487
Դալիրսս	1337	Էրազս	1841	Ֆէլսս	1053	Օլիանտս	1535	Ուրպինս	2429
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆօլբինս	2307	Պալէրմս	1637	Վաարս	1914
Դազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆրանս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրգոս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալթս	2229	Վօլթուրնս	2896
Միսէրս	1831	Ֆրանսիսքս	4982	Լէքանդս	2272	Ռինալտս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվօրնս	1843	Ռօլլս	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Ռօմէս	1789		

Հարաւային Լոնտոնը, նա ապէտ Ֆրօֆթ, ընդհանուր վաճառք վ Հրէն հասած է

Թօմաս Ուիլսըն եր, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բռնուորի ի Հ.։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՔ ԷՆՐԻՔՍՕՆ
Թ. 23—24 Թուրքիոյ Մէջէր խան Ղալաթա 37

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆ ԱՒԱՃԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան Նորբեռնեկութիւններ

Գ.	26/9	Օտէսա Ժամը 4ին յետ միջօրէի
Գ.	27/10	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա Ժամը 10ին միջօրէէն առաջ; դարձը Գալիպոլիս Աղեքսանդրիայէն Բոր Սաիտ, Եաֆա, Գէրուզ, Թարապուլուս-Շամ
Գ.	27/10	Գուրկազ, Զատնա, Սուխում ժամը 3ին յետ միջօրէի.
Երք.	28/11	Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսուն, Օրդու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Սիսէ, Սուրմէ ժամը 3ին միջօրէէն առաջ։
Երք.	28/11	Սնվաստոպոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր.	29/12	Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Շբ.	30/13	Տարտանել, Միտիլի, Իզմիր, Գալիպոլիս, Թարապուլուս-Շամ, Գէրուզ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօր ի։

ՖՐԼՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի եւ Առեւելեալ միջեւ բանող օրգ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքտորիան	10500	Գլասգիս	3500
Ամէրիկան	10500	Էմիրէզիրն	3500
Բէլգրիան	10500	Ամրոզն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ամէրիկան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Ադէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անտուազիան	2500
Պոսպորիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆրրտինիան	8000	Լէսպիան	[illegible]
Ֆլէրնիան	8700	Մինտօ	[illegible]
Վանտնիան	3700	Օքսրրդ	[illegible]
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	[illegible]
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի ռէյսէն կը խնդրուի իրենց ապրանքի ապրուր ծանուցագիր կամ նաւթիոյ մասնաւոր ոնէր հանելու համար իրենց հրահանգը դրկեն։ Շոգենաւին ծանուցումն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԷՖՎԱՐ ԼԱՖՈՆԷՆ
Զալաթա, քարափին դրան մօտ սառան հին տեղը

600

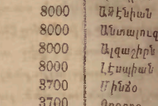

ՔԻՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ

Որ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերբուլի եւ Առեւելեալ միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Ցիլանիա	5598
Մաբսոնիա	18900	Գաբարնիա	4841
Լուզիտանիա	12950	Վէրլա	2999
Կամբրանիա	12950	Բալտիա	2945
Սուլթանիա	8845	Թիրիա	2936
Ուսնարիա	8128	Սիբրիա	2933
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2858
Սերվիա	7392	Ալէքսը	2181
Ուրանի	7269	Շէքսպիրկ	1614

Դիմել առ ՅՈԼԻ և ՍԻՆԷՐ
Joly et Seagor
Մէյմանէթի խան, թիւ 6, 7 8 Ղալաթա. Քարաքոյ Մուսթաֆա փողոց։ 255

Կ. Պոլսոյ ՀԱՐԵՒ ԵՈՒՍՈՒՖՅԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Եւրեւեկութիւն կառախումբերու 1902 Նոյեմբեր 1 (Ն. Տ.) տարաբ օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՑԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. թ. 224 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՕՂ Կառ. թ. 223 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
12	—	մկն. Էսկի-Շէհիր ժմ.	3	—
12	42	» Կէօքճէ Քըսրք »	2	20
1	39	» Սապաճնը Բունար »	1	38
2	33	» Ապահունա »	12	42
3	15	» Զէքիւրլէր »	11	53
4	10	» Տէօյէր »	11	5
4	39	» Իհսանիյէ »	10	20
5	3	» Համամ »	9	53
5	14	» Կազլիկէօլ Համամ »	9	44
6	1	» Աֆիոն Գարա Հիսար »	9	13
6	41	» Գէօյիւք Զօպանլար »	8	20
7	36	» Զայ »	7	33
8	21	» Իսկիգլու »	6	40
8	45	» Եասսիճան »	6	15
9	16	» Աղ Շէհիր »	5	53
9	48	» Ապարի քէօյ »	5	13
10	30	» Զավուշճը քէօյ »	4	35
11	8	» Իլկին »	4	3
11	55	» Գատրն-Խանը »	3	9
12	50	» Սէրայ-Ինի »	2	27
1	22	» Մէյտան »	1	47
2	22	» Բունար-Գարը »	12	42
3	—	ժմ. Գոնիա մկն.	12	—
Իրկն.			Առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. թ. 122 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՕՂ Կառ. թ. 121 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
1	—	մկն. Էսկի Շէհիր ժմ.	11	—
1	44	» Աղ Գունար »	10	12
2	24	» Այբիւ Քէօյ »	9	46
3	4	» Գէյլիք Ակսուր »	8	58
4	9	» Սարիքէօյ »	8	1
4	58	» Գիշէր »	7	4
5	35	» Սաբիէր »	6	27
6	9	» Գէյլիք Քէօփրու »	6	—
7	3	» Բօյաթի »	5	16
8	21	» Մատի Քէօյ »	3	49
9	15	» Սէնճան Քէօյ »	2	47
10	—	ժմ. Էնիքարու մկն.	2	—
Իրկն.			Առտ.	

ԱԼԱԵՒՆՏԻՆ ՔԼՕՍԱՀԵՄ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու	Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտու	Ժ.	Վ.	Թ. 323 խառն Իրկն.	Ժ.	Վ.
2	35	12	45	մկն. Ապահունա ժմ.	2	—	12	5	
2	55	1	5	ժմ. Քէսթանէ մկն.	1	40	11	4	

ՀԱՄԻՏԻՒ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 422 խառն Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 424 խառն Իրիկն. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 421 խառն Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 423 խառն Իրիկն. Ժ.	Վ.
6	30	8	—	մկն. Համիտիէ ժմ.	6	—	7	30
6	48	8	18	ժմ. Աստ-Բազար մկն.	5	42	7	12